

รายงานผลการฝึกอบรม

๑. ข้าพเจ้า นางสาวกัณธิมา ทุนใจ
ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
สังกัด ฝ่ายควบคุมและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
๒. ได้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น
จัดโดย สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น
๓. ระยะเวลาในการเดินทางไปเข้ารับการฝึกอบรม/เข้าร่วมสังเกตการณ์
ระหว่างวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เป็นเวลารวมทั้งสิ้น ๒๑ วัน
๔. สถานที่ฝึกอบรม ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
๕. วัตถุประสงค์ในการเข้ารับการฝึกอบรม
  - ๕.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง
  - ๕.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีวิสัยทัศน์และทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์กรและประชาชน
  - ๕.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการบริหารทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า
  - ๕.๔ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมรวมกันไปปรับใช้กับการทำงานในองค์กรและประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
  - ๕.๕ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม และจริยธรรม ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ขององค์กร และประชาชนเป็นหลัก
  - ๕.๖ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการสร้างเครือข่าย เพื่อการปรึกษาหารือและปฏิบัติงานร่วมกัน
๖. งบประมาณในการเข้ารับการฝึกอบรม

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (บาท)
๑	ค่าลงทะเบียน	๓๖,๐๐๐
๒	ค่าเบี้ยเลี้ยง	๔๘๐
๓	ค่าที่พัก	๑,๖๐๐
๔	ค่าพาหนะ	๕,๒๙๖
รวมทั้งสิ้น (สี่หมื่นสามพันสามร้อยเจ็ดสิบหกบาทถ้วน)		๔๓,๓๗๖

๗. สรุปเนื้อหาที่ได้รับจากการฝึกอบรม ดังนี้

(๑) การศึกษาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในห้องเรียน

หัวข้อที่ ๑ วิชา : การบริหารงานบุคคลและความก้าวหน้าสิทธิประโยชน์ของข้าราชการ อปท.

โดยวิทยากร : นางสาวผกามาศ งามสิทธิ์รุ่งเรือง เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- การบริหารงานบุคคลด้วยระบบคุณธรรม (Merit System): ยึดหลักการสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ ความเสมอภาค (Equity), ความสามารถ (Competency), ความมั่นคง (Security) และความเป็นกลางทางการเมือง (Political Neutrality)

- โครงสร้างคณะกรรมการกำกับดูแล: มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลาง (ก.ณ., ก.จ., ก.ท., ก.อบต.) และคณะกรรมการข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อกำหนดมาตรฐานทั่วไปและควบคุมหลักเกณฑ์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้น: กำหนดตามมาตรฐานทั่วไปปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดเวลารับราชการ เช่น ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง, ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย, และไม่เคยต้องโทษจำคุก (เว้นแต่ความผิดลหุโทษหรือประมาท)

- กระบวนการบริหารงานบุคคลท้องถิ่น: ครอบคลุมวงจรตั้งแต่การวางแผนกำลังคน (โครงสร้างและอัตรากำลัง), การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง, การทดลองราชการ, การโอนย้าย, ไปจนถึงการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนระดับตำแหน่ง

หัวข้อที่ ๒ วิชา : การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการประสานงานแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยวิทยากร : นางสาวพรรณวิภา พูลสวัสดิ์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- ฐานอำนาจและที่มาทางกฎหมาย: การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นอำนาจหน้าที่ของ อปท. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ (มาตรา ๒๕๐), พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต.) โดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

- เค้าโครงและส่วนประกอบของแผนพัฒนาท้องถิ่น: โครงสร้างหลักแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ ๑: สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น

- ส่วนที่ ๒: วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

- ส่วนที่ ๓: การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (บัญชีสรุปโครงการพัฒนา แบบ ผ.๐๑ และรายละเอียดโครงการ แบบ ผ.๐๒)

- ส่วนที่ ๔: การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

- การเชื่อมโยงกับแผนระดับมหภาค: ยุทธศาสตร์และการกำหนดกลยุทธ์ของท้องถิ่นในส่วนที่ ๒ จะต้องสอดคล้องและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓, เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และแผนพัฒนาจังหวัด

- การคำนึงถึงมิติเพศภาวะ (Gender Dimension): เน้นย้ำให้กระบวนการริเริ่มนโยบายหรือโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องนำปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไขของประชากรแต่ละกลุ่มช่วงอายุ รวมถึงกลุ่มเพศวิถี (LGBTQ) มาพิจารณาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียม

- แนวทางจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕): เป็นแนวทางและหลักเกณฑ์การเตรียมความพร้อมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรอบใหม่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงหนังสือสั่งการชักจูง มท. ๖๑๐๕๔๔ (ลงวันที่ ๒๐ พ.ย. ๒๕๖๘)

- แนวคิดยุทธศาสตร์ 'One Plan': มุ่งเน้นความมีเอกภาพทางยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ โดยบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องเชื่อมโยงเป็นเนื้อเดียวกับแผนจังหวัดและยุทธศาสตร์ชาติ มีผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่เป็นผู้นำนโยบายหลัก

- กลยุทธ์แนวใหม่การพัฒนาท้องถิ่น (๔S): มีการขับเคลื่อนผ่านกลยุทธ์หลัก ๔ ด้าน ได้แก่

- Strategic Partner: ดึงภาคประชาชนและส่วนต่างๆ เข้ามาเป็นพันธมิตรในการร่วมพัฒนา
- System & Innovation: นำระบบดิจิทัลและอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดประชุมประชาคมและรับฟังความคิดเห็นอย่างไรร้อยต่อ
- Staff Solution: ยกระดับศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดทำบริการสาธารณะมาตรฐานสูง

- Sustainability: มุ่งสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนและความผาสุกในระยะยาวให้ตอบโจทย์สถานะการเงินจริง

- การปรับปรุงกระบวนการเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน (จุดเปลี่ยนสำคัญ):

- มีการยกเลิกคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนฯ และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนฯ

- เปิดโอกาสให้ ปลัด และ ผอ. สำนัก/กอง/ฝ่าย ต่างๆ สามารถเขียนและติดตามโครงการพัฒนาได้โดยตรง

- ให้อิสระแก่ อบท. ในการกำหนดจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น และสามารถจัดในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

- การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นอำนาจเด็ดขาดของผู้บริหารท้องถิ่น โดยกรณีของ อบต. ไม่ต้องขอความเห็นชอบจากสภา อบต. อีกต่อไป เพื่อให้แก้ไขปัญหาของประชาชนได้รวดเร็วขึ้น

- กำหนดกรอบระยะเวลาของแผนเป็นรอบ ๕ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนจังหวัดและสถานะทางการเงินจริง

หัวข้อที่ ๓ หลักการและแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดย วิทยากร : นายวิเชษฐ์ จินานุรักษ์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

- เจตนารมณ์ของกฎหมาย: กำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ร่วมกันรักษาความสะอาด และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย รวมถึงการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

- ขอบเขตการบังคับใช้: กฎหมายมีผลบังคับใช้ในทุกเขตราชการส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ครอบคลุมพื้นที่สาธารณะ สถานสาธารณะ อาคารที่อยู่ใกล้ที่สาธารณะ และสถานที่เอกชน

- หน้าที่ของเจ้าของอาคารและตลาด: เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารและตลาด มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับพื้นที่ของตนเอง และต้องไม่ปล่อยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งหรือกรงรังจนประชาชนมองเห็นได้จากที่สาธารณะ

- ข้อห้ามสำคัญบนถนนและที่สาธารณะ:

- ห้ามอาบน้ำ ชักล้าง หรือขีดเขียน พ่นสี กำแพงและอาคารในที่สาธารณะ

- รถบรรทุกสิ่งของ (สัตว์, กรวด, หิน, ดิน, ทราย, ขยะ) ต้องมีสิ่งป้องกันไม่ให้ตกหล่น รั่วไหล หรือปลิวกระจายบนถนน

- ห้ามจอดหรือขับซีรยนต์และรถจักรยานยนต์บนทางเท้า

- ห้ามตั้ง วาง หรือกองวัตถุและซากยานยนต์บนถนน

- ห้ามปรุงอาหารหรือจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ เว้นแต่เป็นบริเวณที่ได้รับการผ่อนผัน

- การห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลและขยะ: ห้ามถ่ายอุจจาระ/ปัสสาวะในที่สาธารณะ ห้ามเทหรือระบายสิ่งปฏิกูล น้ำโสโครก หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ รวมถึงห้ามถมน้ำลายหรือทิ้งขยะนอกภาชนะรองรับ

- สุขลักษณะของส้วมสาธารณะ: ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่รองรับลูกค้าได้ตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป รวมถึงสถานบริการน้ำมันหรือก๊าซ ต้องจัดให้มีห้องส้วมที่ถูกต้องสุขลักษณะตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

- อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่: เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตักเตือน สั่งให้แก้ไข จับกุมผู้ฝ่าฝืน และดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยมีอำนาจจับกุมพร้อมยึดยานพาหนะหรืออุปกรณ์ที่ใช้กระทำความผิดได้

หัวข้อที่ ๔ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดการมูลฝอย โดย วิทยากร : นายวิเชษฐ์ จินนุรักษ์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

คู่มือปฏิบัติการการจัดการมูลฝอยชุมชน และกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม

- เสาหลักการคัดแยกขยะ ๕ ประเภท: อปท. ต้องรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางตามสีถัง/ถุง ได้แก่ ขยะทั่วไป (สีน้ำเงิน), ขยะอินทรีย์ (สีเขียว), ขยะรีไซเคิล (สีเหลือง), ขยะอันตราย (สีส้ม) และขยะติดเชื้อ (สีแดง)

- มาตรฐานการเก็บขนและกำจัด: การขนส่งต้องใช้ยานพาหนะที่มิดชิดเพื่อป้องกันกลิ่นและน้ำเสียรบกวน โดยมีวิธีกำจัดที่อนุญาต เช่น การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ, การหมักทำปุ๋ย/ก๊าซชีวภาพ, การทำเชื้อเพลิงขยะ (RDF) และการเผาเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า (WTE)

- การจัดการข้ามเขต: หาก อปท. จะนำขยะไปกำจัดข้ามเขตพื้นที่หรือข้ามเขตจังหวัด จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก อปท. ปลายทางและคณะกรรมการระดับจังหวัดก่อน

- แนวทางการร่วมลงทุนกับเอกชน (PPP): อปท. สามารถจ้างหรือร่วมลงทุนกับเอกชนเพื่อลดภาระงบประมาณได้ โดยต้องจัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้ (FS) เสนอขออนุมัติหลักการจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาก่อนลงนาม

- การสร้างมูลค่าเพิ่มและคาร์บอนเครดิต: อปท. สามารถนำโครงการจัดการขยะขึ้นทะเบียนลดก๊าซเรือนกระจก (T-VER) เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์คาร์บอนเครดิตร่วมกับเอกชนอย่างเป็นธรรม

- มาตรการผ่อนผันกฎกระทรวงค่าธรรมเนียม: มีการยกเว้นการบังคับใช้กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นเวลา ๑ ปี (ตั้งแต่ ๑๗ พ.ย. ๒๕๖๘ - ๑๖ พ.ย. ๒๕๖๙) สำหรับ อปท. ที่ยังไม่มีความพร้อม

- โครงสร้างค่าธรรมเนียมใหม่:

- กำหนดเพดานขั้นสูงของใบอนุญาตประกอบกิจการขยะและสิ่งปฏิกูล

- ปรับอัตราค่าเก็บ ขน และกำจัดขยะรายเดือนแบบขั้นบันได โดยจะเพิ่มอัตราขั้นต่ำในปีที่ ๗ และปีที่ ๑๓ นับจากกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้

- มาตรการจูงใจ (Green Incentive):

- ลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาตลง ๙๐% หากผู้ประกอบการใช้พลังงานสะอาดหรือเทคโนโลยีที่ลดก๊าซเรือนกระจก

- ลดหย่อนค่าธรรมเนียมการกำจัดขยะรายเดือนลงกึ่งหนึ่ง (๕๐%) ให้แก่เจ้าของอาคารหรือครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องครบถ้วน

- ยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับผู้ประสภัยธรรมชาติในพื้นที่ประสบสาธารณภัย

หัวข้อที่ ๕ การยึดมั่นในความถูกต้อง คุณธรรม และจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติงาน โดย วิทยากร :
นายณัฐพันธ์ ปฏิเสน เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

หลักนิติรัฐ นิติธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ อปท.

- หลักการปฏิบัติตนตามกฎหมาย: ในฐานะประชาชน หากไม่มีกฎหมายห้ามย่อมสามารถทำได้ แต่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้จะไม่มีอำนาจกระทำการนั้น

- หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง: เจ้าหน้าที่ต้องทำเฉพาะในสิ่งที่กฎหมายให้อำนาจเท่านั้น และต้องไม่กระทำความเกินขอบเขตอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ (มาตรา ๒๕๕): กำหนดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

- หน้าที่และอำนาจของ อปท. (มาตรา ๒๕): มีหน้าที่ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะรวมถึงกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการศึกษา

- โครงสร้างและกฎหมายหลักของ อปท.: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น โดยดำเนินงานภายใต้กฎหมายจัดตั้ง (เช่น พ.ร.บ. อบจ., พ.ร.บ. เทศบาล, พ.ร.บ. อบต.) และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร, พ.ร.บ. การสาธารณสุข, พ.ร.บ. รักษาความสะอาดฯ และ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท.

คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

- ความหมายของความดีและคุณธรรม: "ความดี" คือการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและส่วนรวม (การทำให้ตนเองไม่นับว่าเป็นความดี) ส่วน "คุณธรรม" คือเจตจำนงที่จะประพฤติตนโดยคำนึงถึงผู้อื่นและส่วนรวม

- ประเภทของคุณธรรม: ประกอบด้วยคุณธรรมเชิงเดี่ยว (เช่น ซื่อสัตย์, กตัญญู), คุณธรรมสากล (การละเว้นความชั่วและทำความดีตามคำสอนทุกศาสนา) และคุณธรรมเชิงสัมพัทธ์ (การทำความดีเพื่อกลุ่มย่อยต้องไม่ทำให้ส่วนรวมที่ใหญ่กว่าเสียหาย)

- จริยธรรม: คือข้อกำหนดหรือกติกาความประพฤติของสมาชิกในสังคม ประชาคม หรือกลุ่มวิชาชีพเฉพาะ

- ทฤษฎีเปรียบเทียบการป้องกัน (หิน กรวด หราย): การควบคุมและป้องกันปัญหาในสังคมประกอบด้วย ๓ ระดับ คือ รัฐ/กฎหมาย (เปรียบเหมือนหินก้อนใหญ่), สังคม/จริยธรรม (เปรียบเหมือนกรวดก้อนกลาง) และ ตนเอง/คุณธรรม (เปรียบเหมือนหรายละเอียดที่ช่วยเติมเต็มช่องว่างในการควบคุมตนเอง)

- หลักการไม่ทำความชั่ว: การไม่ทำความชั่วเป็นพื้นฐานที่ต้องทำตลอดเวลา ส่วนการทำความดีนั้นสามารถเลือกทำได้ตามความเหมาะสมเป็นครั้งคราว

- หลักการครองตน (ชนะใจตนเอง): มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง ขยัน รับผิดชอบ ประหยัดอดออมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รักษาวินัย เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามหลักศาสนา และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

- **หลักการครองคน (ชนะใจผู้อื่น):** มุ่งเน้นการมีมนุษยสัมพันธ์ดี ทำงานเป็นทีม ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค สุภาพ เป็นธรรม และสร้างความสามัคคีในองค์กร
- **หลักการครองงาน (ชนะงานที่ทำ):** มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ใฝ่รู้ในระเบียบกฎหมาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงาน มีความพากเพียร มุ่งผลสัมฤทธิ์ และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และประชาชนเป็นสำคัญ

หัวข้อที่ ๖ CSR (Corporate Social Responsibility) กับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดย วิทยากร :
นายชาติชาย สุทธาเวช เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

Sustainability Practitioner (การขับเคลื่อนความยั่งยืนในงานสิ่งแวดล้อม อปท.)

- **วิวัฒนาการของความยั่งยืน:** เปลี่ยนผ่านจาก CSR ๑.๐ (เน้นการบริจาคและกิจกรรมเสริม) ในยุค ๑๙๗๐s-๑๙๙๐s สู่ CSR ๒.๐ (เน้นมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือ Triple Bottom Line) ในยุค ๒๐๐๐s จนมาถึงยุค ESG หรือ CSR ๓.๐ ในปัจจุบัน ที่ขับเคลื่อนโดยผู้ลงทุนและการบังคับเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานสากล

- **ขั้นที่ ๑: P - Plan (วางแผน):** มุ่งเน้นการตั้งเป้าหมายด้วยกรอบระดับโลกอย่าง SDGs (๑๗ เป้าหมายภายใต้ ๕P Framework) และกรอบ ESG (สิ่งแวดล้อม สังคม ธรรมาภิบาล) มีการประเมินประเด็นสำคัญด้วย Materiality Matrix ทั้งมิติผลกระทบต่อองค์กร (Inside-out) และผลกระทบต่อโลก (Outside-in) หรือที่เรียกว่า Double Materiality เพื่อคัดเลือกประเด็นเร่งด่วน ๓-๕ เรื่องสำหรับ อปท.

- **ขั้นที่ ๒: L - Listen (รับฟัง):** ใช้ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) และเครื่องมือ Power-Interest Matrix ในการแบ่งกลุ่มผู้รับผลกระทบเพื่อตอบสนองให้ตรงจุด เช่น กลุ่มที่ต้องบริหารจัดการอย่างใกล้ชิด (ผู้บริหาร อปท., กรมควบคุมมลพิษ) และกลุ่มที่ต้องแจ้งให้ทราบสม่ำเสมอ (ประชาชน, NGO, นักศึกษา)

- **ขั้นที่ ๓: A - Act (ลงมือทำ):** มุ่งสู่เป้าหมายระดับประเทศในการบรรลุ Carbon Neutrality ๒๐๕๐ และ Net Zero ๒๐๖๕ ผ่าน ๕ กลไกสำคัญ ได้แก่ พลังงาน, ขนส่ง, อาคาร, อุตสาหกรรม และผืนป่า/ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเน้นการนำโมเดล BCG และเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มาใช้จัดการขยะด้วยลำดับความสำคัญตามหลัก ๗R (Refuse, Reduce, Reuse, Repair, Refurbish, Recycle, Rot)

- **ขั้นที่ ๔: N - Nurture (พุ่มพัก):** สร้างวัฒนธรรมความยั่งยืนในองค์กรและชุมชนโดยใช้หลักพฤติกรรมศาสตร์ CBSM (๕ ขั้นตอน) มีการฝึกศึกษาความสำเร็จในไทย เช่น กทม. (ปลูกต้นไม้ ๑ ล้านต้น), เชียงใหม่ (แดชบอร์ดคุณภาพอากาศ PM๒.๕) และ อบต.ละหาร (คัดแยกขยะต้นทางจนลดขยะได้ ๖๐% ใน ๒ ปี)

- **ขั้นที่ ๕: T - Track (วัดผล):** คำนวณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามมาตรฐาน GHG Protocol ซึ่งแบ่งออกเป็น Scope ๑ (การปล่อยโดยตรง เช่น ยานพาหนะ อปท.), Scope ๒ (การปล่อยทางอ้อมจากพลังงานที่ซื้อเข้ามา เช่น ไฟฟ้าสำนักงาน) และ Scope ๓ (การปล่อยทางอ้อมอื่นๆ เช่น ขยะฝังกลบ) ควบคู่กับการใช้มาตรฐานการรายงานสากลอื่นๆ เช่น GRI, TCFD, และ ISO ๑๔๐๐๑

- **ขั้นที่ ๖: S - Scale (ขยายผล):** ขยายผลงานผ่านการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ (SDG ๑๗) ทั้งในและต่างประเทศ เช่น TBCSD, UN Global Compact, ICLEI, และ TGO พร้อมทั้งใช้เทคนิค Data Storytelling ในการสื่อสารเพื่อเปลี่ยนตัวเลขสถิติให้เป็นเรื่องราวที่สร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นให้เกิดการลงมือทำจริง

หัวข้อที่ ๗ ระเบียบกฎหมายด้านการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดย วิทยากร : นางสาวลลนา เปล่งเสียง เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

ระเบียบกฎหมายด้านการควบคุมมลพิษ

- ภาพรวมปัญหาสิ่งแวดล้อมและแนวทางแก้ไข: เผชิญทั้งปัญหาด้านทรัพยากร (โลกร้อน, กัดเซาะชายฝั่ง, ความแห้งแล้ง) และปัญหามลพิษ (น้ำเสีย, ขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น, ฝุ่น PM๒.๕ ภาคเหนือ) โดยภาครัฐใช้กฎหมายมหาชนและเอกชนผ่านแนวทางบังคับควบคุม (Command & Control) ร่วมกับมาตรการจูงใจทางการเงินและภาษี

- กฎหมายมลพิษทางน้ำ (พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ ๒๕๓๕): มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๓๒) และมาตรฐานควบคุมมลพิษระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิด (มาตรา ๕๕) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่อาคารประเภทต่างๆ (ก ข ค ง จ เช่น อาคารชุด โรงแรม โรงพยาบาล ตลาด ห้างสรรพสินค้า), โรงงานอุตสาหกรรม, ที่ดินจัดสรร, ฟาร์มสุกร, ไปจนถึงระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

- บทบาทและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นด้านน้ำเสีย:

- มาตรา ๗๕ ให้อำนาจท้องถิ่นกำหนดวิธีการชั่วคราวเพื่อบำบัดน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษที่ยังไม่มีระบบรวม หากแหล่งกำเนิดฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา ๗๗ กำหนดให้ อบท. มีหน้าที่ดำเนินงานและควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนที่สร้างจากงบประมาณรัฐ และจัดเก็บค่าบริการตามหลัก "ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย"

- มาตรา ๖๐ ในเขตควบคุมมลพิษ เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ เพื่อบรรจุในแผนระดับจังหวัดเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

- หน้าที่ของเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษ (มาตรา ๘๐): แหล่งกำเนิดที่มีระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง มีหน้าที่ต้องจดบันทึกสถิติข้อมูลการทำงานของระบบทุกวัน และจัดทำรายงานสรุปยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นทุกเดือน (ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป) ผ่านระบบออนไลน์

- มลพิษทางอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน: มีการกำหนดมาตรฐานฝุ่นละออง PM๒.๕ ในบรรยากาศทั่วไปต้องไม่เกิน ๓๗.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สำหรับยานพาหนะห้ามก่อมลพิษเกินมาตรฐาน (มาตรา ๖๔) หากฝ่าฝืนเจ้าหน้าที่สั่งห้ามใช้ได้ทันที (มาตรา ๖๕) มีโทษปรับไม่เกิน ๕ พันบาท ส่วนแหล่งกำเนิดอื่นๆ เช่น โรงไฟฟ้า โรงงานปูนซีเมนต์ เตาเผาขยะ ต้องควบคุมการปล่อยอากาศเสียไม่ให้เกินเกณฑ์ตามมาตรา ๖๘

- กฎหมายด้านมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง:

- พ.ร.บ. การสาธารณสุข ๒๕๓๕ (มาตรา ๔) และ พ.ร.บ. รักษาความสะอาดฯ ๒๕๓๕ กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในเขตของตน

- พ.ร.บ. การสาธารณสุข (มาตรา ๒๕-๒๘) ให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญทั้งในที่สาธารณะและที่เอกชน หากขัดขืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕ พันบาท

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓๗ กำหนดโทษร้ายแรง (จำคุก ๖ เดือน ถึง ๑๐ ปี และปรับ) สำหรับผู้ที่นำสารพิษหรือสิ่งอันตรายเจือปนในอาหารหรือน้ำในแหล่งน้ำที่จัดไว้ให้ประชาชนบริโภค

หัวข้อที่ ๘ ทักษะและความสามารถในการใช้ดิจิทัลสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ (Digital Literacy) โดย วิทยากร : นายเดชรินทร์ ไตรโคก เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- ข้อมูลเบื้องต้นและหน่วยความจุคอมพิวเตอร์
- ระบบปฏิบัติการมือถือ (OS)
- เทคนิคการใช้งานแอปพลิเคชัน LINE
- เทคนิคการตัดและลบพื้นหลังรูปภาพด้วยแอปพลิเคชัน
- การใช้งานโปรแกรม Canva และ Canva AI
- Workshop สาธิตวิธีการใช้ Canva AI เพื่อปฏิบัติงานท้องถิ่น

หัวข้อที่ ๙ การส่งเสริมและการพัฒนาท่องเที่ยว โดย วิทยากร : ผศ.ดร.จินตนา ดิยะรังสินกุล เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว
- การใช้กิจกรรมเพื่อนันทนาการและวิธีการบูรณาการทำงานให้ดูน่าสนใจ
- การสร้างการมีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการสื่อสารผ่านคำพูด ท่าทางและสายตา

หัวข้อที่ ๑๐ การสื่อสารสิ่งแวดล้อมในยุคดิจิทัลสำหรับ อบท. โดย วิทยากร : นายชาติชาย สุทธาเวช เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การสื่อสารสิ่งแวดล้อมในยุคดิจิทัลสำหรับ อบท.

- ความสำคัญของการสื่อสารบนดิจิทัล
  - พฤติกรรมผู้บริโภค: สถิติระบุว่าคนไทย ๘๘% ใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน และกว่า ๙๔% ใช้ Facebook หรือ LINE เป็นช่องทางหลักในการรับข้อมูลข่าวสาร
  - ความเร็วของข่าวปลอม: ข้อมูลที่แชร์ต่อหรือข่าวปลอมแพร่กระจายเร็วกว่าข่าวจริงถึง ๓ เท่า หาก อบท. ไม่ยอมสื่อสารเชิงรุก ข้อมูลที่ผิดจะแพร่กระจายไปยึดพื้นที่ก่อน
  - เป้าหมายหลัก: การสื่อสารของ อบท. ช่วยลดความเข้าใจผิด สร้างความไว้วางใจผ่านความสม่ำเสมอ และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามาร่วมรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
- บทบาทใหม่ของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม
  - จากตั้งรับสู่เชิงรุก: ต้องเปลี่ยนจากบทบาทเดิมที่เน้นแค่การตรวจวัดค่า ทำรายงานตามฟอร์มราชการ และรอประกาศอย่างเป็นทางการ
  - ทักษะยุคดิจิทัล: บทบาทใหม่ต้องเน้นการแปลงข้อมูลวิชาการให้เป็นภาษาประชาชน สื่อสารเชิงรุกผ่านดิจิทัลของหน่วยงาน และสร้างเนื้อหาสาระที่น่าสนใจจนคนอยากแชร์ต่อ
- ทฤษฎีและกรอบแนวคิดการสื่อสาร
  - ทฤษฎีความเสี่ยง (Covello & Sandman): ประชาชนไม่ได้วัดความเสี่ยงจากตัวเลขอย่างเดียว แต่วัดจากความน่าเชื่อถือและความเร็ว ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุ (เช่น น้ำเสีย) ควรแจ้ง LINE ทันทีว่า "กำลังตรวจสอบ" ดีกว่ารอผล Lab นานหลายวัน
  - กรอบ 4C ของ OECD: การสื่อสารที่ดีต้องมี Credibility (น่าเชื่อถือ อ้างอิงแหล่งข้อมูลได้), Clarity (ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ใช่ศัพท์ยาก), Consistency (ตรงกันทุกช่องทาง) และ Continuity (ต่อเนื่อง ไม่ทำเฉพาะตอนวิกฤต)

- การกำหนดกรอบการรับรู้ (Framing): เรื่องเดียวกันสามารถเล่าได้หลายมุมให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กรอบวิทยาศาสตร์ (เน้นตัวเลขมาตรฐาน เหมาะกับนักวิชาการ), กรอบสุขภาพ (เน้นผลกระทบต่อเด็ก/ผู้สูงอายุ เหมาะกับคนทั่วไป) และ กรอบนโยบาย (เน้นมาตรการช่วยเหลือของรัฐ)

- ช่องทาง PESO & หลัก SUCCES: แนะนำให้ อปท. เน้นช่องทาง Shared (Facebook, LINE) และ Owned (เว็บ อปท., หอกระจายข่าว) โดยออกแบบเนื้อหาด้วยหลัก SUCCES คือ เรียบง่าย (Simple), คาดไม่ถึง (Unexpected), จับต้องได้ (Concrete), น่าเชื่อถือ (Credible), สะเทือนใจ (Emotional) และมีเรื่องเล่า (Stories)

หัวข้อที่ ๑๑ การจัดการสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัยท้องถิ่น โดย วิทยากร :
นางสาวกชกรจิรัสมิ์ ธัชเมฆรัตน์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การจัดการสิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัยสิ่งแวดล้อม และระบบ EHA ของท้องถิ่น

- พื้นฐานระบบนิเวศและมิตินาฬิกาสิ่งแวดล้อม

- ชีวาลัย (Biosphere): พื้นที่เดียวที่มนุษย์ดำรงชีวิตได้ ซึ่งเกิดจากจุดเชื่อมต่อของ อากาศ (Atmosphere), น้ำ (Hydrosphere) และดิน (Lithosphere)

- วงจรสารพิษ (The Toxic Loop): ระบบนิเวศธรรมชาติเป็นระบบเปิด (Open Ecosystem) ที่ทุกอย่างเชื่อมโยงกัน เมื่อมนุษย์ปล่อยสารพิษลงดินและน้ำ พิษและสัตว์จะดูดซับและสะสมทางชีวภาพส่งต่อในห่วงโซ่อาหารกลับมาทำร้ายมนุษย์ในที่สุด

- ๔ มิติสิ่งแวดล้อมที่คุกคามสุขภาพ: ประกอบด้วย มิติกายภาพ (อุบัติเหตุ/ความร้อน/เสียง), มิติเคมี (สารพิษตกค้าง/มลพิษอากาศ), มิติชีวภาพ (เชื้อโรค/แมลงพาหะ) และมิติสังคม (พฤติกรรมเสี่ยง/ความเชื่อที่ผิดหลักสุขภาพ)

- การกิจและบทบาทเชิงเทคนิคของ อปท. (๙ ด้านสำคัญ)

- น้ำดื่ม-น้ำใช้ & สุขภาพอาหาร: อปท. ต้องควบคุมระบบประปาชุมชนให้ได้มาตรฐาน (ค่า DO, สี, กลิ่น, ความขุ่น, pH) และบังคับใช้มาตรฐาน GMP/HACCP สุ่มตรวจสถานประกอบการและให้สุขศึกษาแก่ผู้สัมผัสอาหาร

- การจัดการสิ่งปฏิกูล: กฎเหล็กคือห้ามนำสิ่งปฏิกูลสดมาใช้ในเกษตรกรรมเด็ดขาด ต้องผ่านการบำบัดหรือหมักในอุณหภูมิปกติอย่างน้อย ๑ ปีเพื่อทำลายไข่พยาธิ

- การบำบัดน้ำเสีย & ขยะมูลฝอย: บริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียรวม (ใช้กลไกทางกายภาพและชีวภาพ เช่น Activated Sludge) รวมถึงจัดระบบขนย้าย แยกของเสียอันตราย และรณรงค์ลดขยะจากต้นทาง (๓R)

- มลพิษอากาศ เหตุรำคาญ และพาหะนำโรค: รับเรื่องร้องเรียนและออกคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อระงับเหตุรำคาญ (ฝุ่น, คว้น, กลิ่น) ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงทำลายแหล่งเพาะพันธุ์หนูเพื่อป้องกันโรคฉี่หนูและกาฬโรค

- เครื่องมือและการวางแผน: ต้องวางแผนขับเคลื่อน ๓ ระดับ (นโยบาย, กลวิธี, ปฏิบัติ) โดยตั้งวัตถุประสงค์ที่ "วัดผลได้" และจัดทำแผนที่ทางอนามัยสิ่งแวดล้อม (Spatial Mapping) เพื่อระบุจุดเสี่ยงและกระจายทรัพยากรไปแก้ไขได้อย่างแม่นยำ

- ระบบการรับรองคุณภาพ EHA (Environmental Health Accreditation)

- นิยามและเป้าหมาย: เป็นเครื่องมือประเมินและรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อผลักดัน อปท. ไปสู่ "ระบบราชการ ๔.๐" ที่เปิดกว้าง เชื่อมโยง ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีขีดสมรรถนะสูงผ่านดิจิทัล

- หัวใจของ EHA: ไม่ใช่การจับผิด แต่คือ "การประเมินตนเอง (Self-Assessment)" เพื่อค้นหาจุดแข็งและชี้เป้าจุดอ่อนหรือประเด็นที่ต้องพัฒนา (OFI) โดยมุ่งสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภายในองค์กร

- ขอบเขตการประเมิน (๙ ระบบงาน): ครอบคลุมรหัสการประเมินตั้งแต่ EHA ๑๐๐๐ ถึง EHA ๙๐๐๐ ได้แก่ สุขาภิบาลอาหาร, คุณภาพน้ำบริโภค, ระบบสิ่งปฏิกูล, ระบบมูลฝอย, กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ, ระบบเหตุรำคาญ, ระบบภัยพิบัติ, ระบบกฎหมายสาธารณสุข และการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA)

- กลไกการเลือกเข้าร่วม: ขับเคลื่อนงานผ่านวงจร PDCA (Prepare -> Implement -> Evaluate) โดยการเลือกระบบงานที่จะขอรับรองมาตรฐานนั้น อปท. ต้องประเมินความพร้อมแบบ ๓๖๐ องศา ทั้งจากวิสัยทัศน์ผู้บริหาร, ความพร้อมขององค์กร, ความต้องการ/ปัญหาเดือดร้อนของประชาชน และศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

หัวข้อที่ ๑๒ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA) โดย วิทยากร : นางสาวภัทร์จิรัสมิ์ ธัมมรัตน์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- HIA คือ การคาดการณ์หรือประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมถึงความเป็นธรรมในการได้รับผลกระทบจากนโยบายสาธารณะ

- มุ่งเน้นการใช้เครื่องมือที่หลากหลายและกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อเสนอแนะแนวทางต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

- ๖ ขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

๑. Screening (การกลั่นกรอง): พิจารณารว่านโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมนั้นๆ เข้าข่ายต้องประเมิน HIA หรือไม่ โดยพิจารณาจากความรุนแรง ขนาด จำนวนประชากร กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ผลลัพธ์ที่ได้: ข้อเสนอว่าควรทำการประเมิน HIA หรือไม่ เพราะเหตุใด และควรใช้แนวทางหรือวิธีการใด

๒. Scoping (การกำหนดขอบเขต): กำหนดขอบเขตในด้านภูมิศาสตร์ ประชากรเป้าหมาย ระยะเวลา และบ่งชี้ข้อบ่งชี้ของปัญหาและผลกระทบทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น

ผลลัพธ์ที่ได้: ขอบเขตและประเด็นในการศึกษา

๓. Assessing (การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ): วิเคราะห์และประเมินผลกระทบตามขอบเขตที่กำหนดไว้ ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เพื่อนำมากำหนดข้อเสนอแนะและมาตรการปรับปรุงแก้ไข

ผลลัพธ์ที่ได้: ผลการวิเคราะห์ผลกระทบด้านบวกและด้านลบ

๔. Review (การทบทวนร่างรายงาน): เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมพิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล ข้อเสนอ รวมถึงมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ผลลัพธ์ที่ได้: ร่างรายงานและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อสุขภาพ

๕. Influencing (การผลักดันเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ): นำเสนอผลการศึกษาและทางเลือกในการดำเนินนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมนั้นๆ ต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานจริง

ผลลัพธ์ที่ได้: ทางเลือกในการดำเนินการ หรือการส่งต่อผลการศึกษาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพ

๖. Monitoring & Evaluation (การติดตามและประเมินผล): ตรวจสอบว่ามีการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านสุขภาพหรือไม่ และการดำเนินงานนั้นส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนอย่างไร

ผลลัพธ์ที่ได้: ข้อมูลเพื่อนำไปทบทวนและปรับปรุงมาตรการลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนต่อไป

หัวข้อที่ ๑๓ การเขียนแผนที่ความคิดสู่การปฏิบัติ mind mapping โดย วิทยากร :
ดร.สรวิทย์ ทองศรีคำ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การสร้างแผนที่ความคิด (Mind Map) และการปฏิบัติ

๑. แนวคิดและหลักการของ Mind Map

- การทำงานของสมอง: เป็นเครื่องมือที่ดึงทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของสมองมาใช้ประโยชน์สูงสุด โดยกระตุ้นให้สมองซีกซ้าย (เด่นด้านตรรกะ เหตุผล การวิเคราะห์ และระบบตัวเลข) และสมองซีกขวา (เด่นด้านจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะ และอารมณ์) ทำงานร่วมกันอย่างสมดุล

- ผู้คิดริเริ่ม: โทนี บูซาน (Tony Buzan) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ พัฒนาขึ้นมาจากการจดบันทึกแบบเดิมที่เป็นบรรทัด เปลี่ยนมาเป็นกิ่งก้านแผ่รัศมีออกจากศูนย์กลางโดยใช้ คำ ภาพ สัญลักษณ์ และสีเส้น เลียนแบบการแตกเส้นเซลล์สมอง

๒. ประโยชน์และการนำไปประยุกต์ใช้

- การจัดการความคิด: ช่วยให้เห็นภาพรวมของเรื่องกว้างๆ จับประเด็นง่าย รวบรวมข้อมูลจำนวนมากลงในกระดาษแผ่นเดียว และช่วยจำได้นานขึ้น

- การใช้งานในองค์กร: นิยมนำไปใช้ในการระดมความคิด (Brainstorming), การเรียนการสอน, สรุปรายงานการประชุม, วางแผนโครงการ (Project Planning) และการเก็บรวบรวมองค์ความรู้

๓. วิธีการและหลักการสำคัญในการสร้าง Mind Map

- ๖ ขั้นตอนการสร้าง: กำหนดหัวข้อหลักตรงกลางหน้ากระดาษ -> แดกกิ่งหลักที่เป็นหัวข้อย่อยสำคัญ -> แดกกิ่งย่อยรายละเอียด -> ใช้ภาพและสีแยกหมวดหมู่ -> ใช้เส้นเชื่อมโยงความคิด -> ทบทวนและจัดระเบียบเพิ่มเติม

- กฎเหล็กในการเขียน: จุดศูนย์กลางต้องชัดเจน, เส้นต้องเชื่อมโยงกันและควรเป็นเส้นโค้งมนไม่เป็นเส้นตรง, เน้นเขียน "คำสำคัญ (Keyword) สั้นๆ ๑ คำต่อ ๑ เส้น" (ห้ามเขียนเป็นประโยคยาว), และใช้สีหรือรูปภาพเพื่อช่วยจัดกลุ่มไอเดียและแทนคำพูด

หัวข้อที่ ๑๔ ทักษะการประสานงาน การสื่อสาร การนำเสนอถ่ายทอดองค์ความรู้ โดย วิทยากร :
ดร.สรวิทย์ ทองศรีคำ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

ทักษะการประสานงาน การสื่อสาร และการนำเสนอ

- นิยามของการประสานงานและการสื่อสาร

- การประสานงาน: การติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องทั้งเวลาและกิจกรรม เพื่อให้งานราบรื่น ไม่ซ้ำซ้อน ไม่ขัดแย้ง และบรรลุเป้าหมายองค์กร

- การสื่อสาร: กระบวนการส่งสารจากผู้ส่งผ่านสื่อ/ช่องทางต่างๆ (พูด เขียน สัญลักษณ์ ท่าทาง) ไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและมีปฏิกิริยาตอบสนองตามวัตถุประสงค์ โดยใช้โมเดล SMCR + E (Sender, Message, Channel, Receiver, Effect) เพื่อสร้างความเข้าใจ ยอมรับ และร่วมมือ

- ประเภทการสื่อสาร: ประกอบด้วย การสื่อสารด้วยคำพูด (Verbal) ซึ่งต้องระวังคำศัพท์เทคนิคเฉพาะทาง (Jargon) และการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดหรือภาษากาย (Non-verbal) เช่น สีหน้า สายตา น้ำเสียง ท่าทาง ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามบริบทสังคมและวัฒนธรรม

- โครงสร้างและปัญหาการสื่อสารในองค์กร

- การสื่อสารแนวดิ่ง:

- o จากบนลงล่าง (Downward): เน้นสั่งงาน มอบหมายเป้าหมาย และให้ข้อมูลป้อนกลับ ปัญหาคือสารอาจไม่เพียงพอ ถูกกรอง หรือใช้วิธีการกระจายข่าวไม่เหมาะสม
- o จากล่างขึ้นบน (Upward): เน้นรายงานผล ขอคำแนะนำ ปัญหาคือพนักงานมักไม่กล้าสื่อสารเพราะกลัวผลลัพธ์ทางลบ หรือข้อมูลถูกกรองเลือกรายงานเฉพาะเรื่องดี

- การสื่อสารแนวราบ (Horizontal): การไหลของสารระหว่างฝ่าย/หน้าที่ ปัญหาที่พบบ่อยคือ การถืออาณาเขตขอบเขตงาน, การแข่งขันชิงดีชิงเด่น และการขาดแรงจูงใจในการข้ามสายงาน

- การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal): ปฏิสัมพันธ์ตามความสัมพันธ์ส่วนตัว ปัญหาคือข้อมูลอาจบิดเบือนหรือเกิดข่าวลือได้ง่าย

- อุปสรรคทั่วไป: ข้อจำกัดทางกายภาพ, ปัญหาการตีความภาษา/คำกำกวม, ปัญหาจากสื่อดิจิทัล (เช่น ข้อมูลมากเกินไป, การตีความอารมณ์จากข้อความผิดพลาด) และช่องว่างระหว่างวัยหรือความหลากหลายในองค์กร

- เทคนิคการนำเสนอและการโน้มน้าวใจ

- ๔ ระดับของการสื่อสาร: ต้องสื่อสารให้ ถูกต้อง (รอบรู้ กระชับ เป็นเรื่องจริงและเป็นประโยชน์) -> ให้ เขาชอบ (มีอารมณ์ขัน ไม่ขัดคอ ชมเชยอย่างจริงใจ) -> ให้ เขาเชื่อ (ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ วุฒิภาวะ และข้อเท็จจริง) -> ให้ เขาปฏิบัติตาม (สื่อสารด้วยความจริงใจ เห็นผลประโยชน์ มีอารมณ์ร่วม)

- หลักการโน้มน้าวใจของอริสโตเติล (Three Basic Appeals): ประกอบด้วย Ethos (บุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือของผู้พูด), Pathos (การเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง) และ Logos (ข้อเท็จจริงและหลักฐานเชิงตรรกะ)

- โครงสร้างการนำเสนอที่ทรงพลัง:

- o บทนำ (Introduction): ต้องรวบรวมสมาธิผู้ฟังให้ได้ใน ๒๔ วินาทีแรก โดยการพาดหัวข่าว ตั้งคำถาม หรือใช้คำคม และหลีกเลี่ยงการออกตัวขอภัยหรือถ่อมตัวจนเกินไป
- o เนื้อหา (Body): เล่าเรื่องตามหลัก ๕W ๑H เน้นประเด็นสำคัญประเด็นเดียว มีข้อมูลและตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมสนับสนุน
- o บทสรุป (Conclusion): สรุปความ ฝากให้คิด หรือชักชวนเรียกร้องให้ลงมือทำด้วยการปิดท้ายที่ทรงพลัง

- การลดความประหม่า: การค้นคว้าข้อมูลให้แน่น (Research), การซ้อมจนคุ้นเคย (Practice), การฝึกจินตนาการภาพความสำเร็จ (Visualization) และการใช้เทคนิคควบคุมลมหายใจ (Breathing)

- การใช้ภาษากายในการนำเสนอ: การสบตา (Eye Contact), น้ำเสียงที่มีพลัง (Voice), ท่าทางการใช้มือ (Hand Gestures) ควรอยู่ในกรอบสมมติระดับใต้คางถึงเอว (Stay in the Box) โดยใช้ท่าไม้ตาย เช่น การชูนิ้วชี้, ท่าผายมือเปิดรับ, ท่าสับมือ หรือท่าเคาะจุดเพื่อเน้นความสำคัญ

หัวข้อที่ ๑๕ พระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดย วิทยากร : นางสาวพรณวิภา พูลสวัสดิ์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์หลักของกฎหมาย

- ขจัดความล่าช้า: มุ่งลดขั้นตอนและระยะเวลาในการติดต่อราชการ เพื่อให้การบริการอนุมัติอนุญาต หรือการจดทะเบียนต่าง ๆ เกิดความรวดเร็วสูงสุด

- ลดการใช้ดุลยพินิจ: ป้องกันการกีดกันหรือการเรียกรับผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยการบังคับให้ทุกขั้นตอนต้องมีเกณฑ์ที่โปร่งใส ตรวจสอบได้

- ยกระดับความง่ายในการทำธุรกิจ (Ease of Doing Business): ช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติและส่งเสริมผู้ประกอบการในประเทศด้วยกระบวนการทางราชการที่กระชับและแน่นอน

- ๖ มาตรการสำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

๑. การจัดทำ "คู่มือสำหรับประชาชน"

• ข้อกำหนดภาคบังคับ: หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ออกใบอนุญาต ต้องจัดทำคู่มือที่ระบุหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และเอกสารหลักฐานที่ประชาชนต้องใช้อย่างละเอียด

• ความโปร่งใสเรื่องเวลา: ในคู่มือต้องระบุ "ระยะเวลาในการพิจารณาแต่ละขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน"

• ข้อห้ามทางกฎหมาย: เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิเสธคำขอ หรือเรียกเอกสารเพิ่มเติมใด ๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนได้เด็ดขาด

๒. ระบบการตรวจเช็คเอกสาร "คราวเดียวจบ" (หลักการเตือนครั้งเดียว)

• การตรวจสอบทันที: เมื่อประชาชนนำเอกสารมาส่ง เจ้าหน้าที่ต้องทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ทันทีในวันที่รับคำขอ

• กรณีเอกสารไม่ครบ: เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบทันที และทำบันทึกความบกพร่องระบุรายการเอกสารที่ต้องยื่นเพิ่มเติมให้เสร็จสิ้นในคราวเดียว

• การคุ้มครองประชาชน: หากเจ้าหน้าที่ตรวจพลาดเองในตอนแรก และเซ็นรับคำขอไว้แล้ว จะนำเหตุผลเรื่องเอกสารไม่ครบมาใช้ปฏิเสธคำขอหรือดึงเรื่องให้ล่าช้าในภายหลังไม่ได้

๓. มาตรการควบคุมความล่าช้า (การแจ้งผลทุก ๗ วัน)

• การรายงานความคืบหน้า: หากหน่วยงานพิจารณาคำขอไม่เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคู่มือ จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอทราบถึง "เหตุผลความล่าช้า" ทุก ๆ ๗ วัน จนกว่าจะเสร็จสิ้น

• ส่งสำเนาตรวจสอบ: หน่วยงานต้องส่งสำเนาหนังสือแจ้งความล่าช้านั้นให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ทราบด้วยทุกครั้ง เพื่อเป็นกลไกในการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงาน

๔. การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม (One Stop Service)

• บูรณาการจุดเดียว: ส่งเสริมให้มีศูนย์บริการเบ็ดเสร็จที่ประชาชนสามารถเดินทางมายื่นคำขอ และติดต่อประสานงานข้ามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเนื่องกันได้ ณ จุดเดียว เพื่อลดภาระการเดินทางและการติดต่อหลายสถานที่

๕. การปรับปรุงระบบการต่ออายุใบอนุญาต

- ลดความซับซ้อน: กำหนดให้มีขั้นตอนการต่ออายุใบอนุญาตที่สะดวกรวดเร็ว โดยในบางกรณีอาจเปลี่ยนมาใช้ระบบการรับรองตนเอง (Self-Certification) หรือการแจ้งยืนยันข้อมูลเดิมหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญ เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

๖. การทบทวนและยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยทุก ๕ ปี

- ประเมินความจำเป็น: ทุกหน่วยงานที่มีอำนาจออกใบอนุญาต ต้องทบทวนกฎหมายและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทุก ๆ ๕ ปี
- ลดการควบคุมที่ไม่จำเป็น: หากพบว่าใบอนุญาตใดหมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อน ต้องดำเนินการยกเลิก หรือปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการ "แจ้งเพื่อทราบ" แทนการ "ขออนุญาต" เพื่อลดภาระและต้นทุนของประชาชน

- ผลกระทบและบทลงโทษกรณีเจ้าหน้าที่ฝ่าฝืน

- ความผิดทางวินัยร้ายแรง: การละเลย ละเว้น หรือจงใจตั้งเรื่องให้ล่าช้าเกินกว่ากำหนดในคู่มือโดยไม่มีเหตุผลอันควร ถือเป็นความผิดทางวินัยร้ายแรงของเจ้าหน้าที่รัฐ
- ความผิดทางอาญา: หากพิสูจน์ได้ว่าความล่าช้านั้นมีเจตนาเพื่อทุจริต หรือบิบบังคับให้ประชาชนจ่ายสินบน เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดทางอาญารฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
- การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย: ประชาชนหรือผู้ประกอบการที่ได้รับความเสียหายทางธุรกิจจากความล่าช้าที่ขัดต่อพระราชบัญญัติต้นนี้ มีสิทธิ์ฟ้องร้องต่อศาลปกครองหรือศาลทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อเรียกร้องค่าชดเชยเยียวยาได้

หัวข้อที่ ๑๖ อาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดย วิทยากร : ดร.ประจวบ แสงดาว เป็นผู้บรรยาย และให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- ทลายกำแพงความเสี่ยง: บูรณาการ ISO ๔๕๐๐๑ และ ๑๔๐๐๑ สู่ยุทธศาสตร์ที่ยั่งยืน

- ภาพลวงตาของเส้นแบ่งเขตความเสี่ยง: ในอดีตมีการแยกพื้นที่การจัดการภายในโรงงาน (ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย - OSH) ที่มุ่งคุ้มครองคนทำงาน ออกจากพื้นที่ภายนอก (สิ่งแวดล้อม) ที่มุ่งคุ้มครองระบบนิเวศและสาธารณสุขอย่างเด็ดขาด

- ผลกระทบแบบโดมิโน: ความเสี่ยงไม่มีเส้นแบ่งเขต หากมลพิษภายในโรงงานล้นเลยในการควบคุม ภัยคุกคามจะทะลุกำแพงออกไปทำร้ายชุมชนโดยรอบทันที เช่น วิกฤตฝุ่น PM ๒.๕ ที่มีจุดกำเนิดภายใน OSH แต่แพร่กระจายกลายเป็นวิกฤตสิ่งแวดล้อมภายนอก

- โมเดลการจัดการแบบวงแหวนซ้อนทับ (Integrated EHS): เปลี่ยนจากการกั้นกำแพงเป็นการบูรณาการ ISO ๔๕๐๐๑ (ความปลอดภัยระดับบุคคล) และ ISO ๑๔๐๐๑ (ความปลอดภัยระดับระบบนิเวศ) เข้าด้วยกันเป็นระบบเดียว เพื่อลดความซ้ำซ้อนและมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการลดความสูญเสียแบบเบ็ดเสร็จ

- หนึ่งการลงทุน สองผลลัพธ์: การควบคุมที่แหล่งกำเนิด (เช่น การลดใช้สารอันตรายในกระบวนการผลิต) ช่วยให้พนักงานสัมผัสสารเคมีน้อยลง (มิติ OSH) และลดปริมาณของเสียอันตรายที่จะปนเปื้อนสู่ธรรมชาติไปพร้อมกัน (มิติสิ่งแวดล้อม)

- การตอบโต้ภาวะฉุกเฉินแบบคู่ขนาน: เมื่อเกิดวิกฤต เช่น สารเคมีรั่วไหล แผนตอบโต้ต้องทำงานพร้อมกันทันที โดยฝั่ง OSH มุ่งอพยพและแจกจ่ายอุปกรณ์ PPE ให้พนักงาน ส่วนฝั่งสิ่งแวดล้อมต้องกักเก็บน้ำดับเพลิงปนเปื้อนไม่ให้หลุดรอดสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

- ผลตอบแทนเชิงกลยุทธ์ (Strategic ROI): ยกระดับจากแค่การป้องกันอุบัติเหตุหน้างาน สู่ความรับผิดชอบต่อระดับมหภาคต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยเพิ่มข้อได้เปรียบทางการแข่งขันและลดต้นทุนความสูญเสียในระยะยาวอย่างยิ่งย่น

- **ความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม**

- การแยกองค์ประกอบแต่เป้าหมายร่วมกัน: กฎหมายความปลอดภัย (OSH) เน้นควบคุมภายในสถานประกอบการระดับจุลภาคเพื่อคุ้มครองคนทำงาน ส่วนกฎหมายสิ่งแวดล้อมเน้นควบคุมพื้นที่สาธารณะระดับมหภาคเพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ โดยทั้งคู่มีเป้าหมายร่วมกันคือลดความเสี่ยงและความเสียหาย

- ลดความซ้ำซ้อนด้วยระบบเดียว: การนำกฎหมายทั้งสองด้านมารวมกันในโมเดล EHS Integration จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

- การบูรณาการเชิงปฏิบัติ: การลดใช้สารอันตรายช่วยให้ผ่านเกณฑ์ทั้งฝั่ง OSH และสิ่งแวดล้อม ขณะที่แผนฉุกเฉินจะเชื่อมโยงการใช้อุปกรณ์ PPE ของคนทำงาน เข้ากับการป้องกันน้ำเสียไหลสู่ชุมชน

- กลไกกำกับดูแลและมาตรฐานสากล: การใช้มาตรฐาน ISO ๔๕๐๐๑ และ ISO ๑๔๐๐๑ ควบคู่กัน ช่วยให้สถานประกอบการสร้างระบบตรวจสอบภายในที่ครอบคลุม พร้อมรับการตรวจสอบจากรัฐอย่างไร้รอยต่อ เช่น การส่งรายงาน EIA และรายงานตรวจวัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน

- ความท้าทายไร้พรมแดน: วิกฤตอย่างฝุ่น PM ๒.๕ เริ่มจากจุดเดียวในกระบวนการผลิต แต่สร้างผลกระทบวงกว้าง (Ripple Effect) จนต้องอาศัยกฎหมายที่สอดคล้องประสานกันระหว่างกระทรวงแรงงาน, กระทรวงอุตสาหกรรม, และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ

- **อาชีวอนามัยและความปลอดภัย**

- นิยามและต้นตอของอันตราย: อุบัติเหตุคือเหตุการณ์ที่ไม่มีผู้ใดตั้งใจให้เกิด กฎหมายออกแบบมาควบคุม ๒ สาเหตุหลัก คือ "การกระทำที่ไม่ปลอดภัย - Unsafe Act" (พฤติกรรมมนุษย์ เช่น ไม่สวม PPE, ฝ่าฝืนขั้นตอน) และ "สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย - Unsafe Condition" (สิ่งแวดล้อม/เครื่องจักร เช่น แสงสว่างไม่พอ, พื้นลื่น, ไม่มีระบบระบายอากาศ)

- อุบัติเหตุ VS โรคจากการทำงาน: อุบัติเหตุเกิดขึ้นทันทีฉับพลันและมีสาเหตุชัดเจน (เช่น ตกจากที่สูง) แต่โรคจากการทำงาน (เช่น ปอดอักเสบเรื้อรัง, หูตึง) จะค่อยๆ สะสมอาการเป็นเวลานานจากการสัมผัสปัจจัยเสี่ยงซ้ำๆ

- เรดาร์ประเมินอันตราย ๕ ด้าน: สิ่งคุกคามรอบตัวคนทำงานประกอบด้วย ด้านกายภาพ (ความร้อน แสง เสียง), เคมี, ชีวภาพ, การยศาสตร์ (Ergonomics), และจิตสังคม โดยกลุ่มงานสาธารณสุข (เก็บขยะ) พบปัญหาโรคระบบกล้ามเนื้อและกระดูกสูงถึง ๔๕.๓%

- โครงสร้างวิเคราะห์ความเสี่ยง SPR: ใช้โมเดล Source (แหล่งกำเนิดอันตราย เช่น ก้อนไขมัน/เศษปูนในท่อ) -> Pathway (เส้นทางสัมผัส เช่น สูดดมก๊าซ/น้ำกระเด็นเข้าปาก/สัมผัสผิวหนัง) -> Receptor (ผู้รับผลกระทบ เช่น คนงานลอกท่อ/ชุมชน)

- การจัดการเชิงรุก (Preventive) เพื่อตัดวงจร: มาตรฐานที่ดีต้องเน้นแก้ปัญหาด้านต้นทาง (Eliminate Hazards at Source) เช่น บังคับใช้กฎหมายกับผู้รับเหมาที่ทะเลาะปูน หรือให้ครัวเรือนติดบ่อดักไขมัน หากต้นทางพลาดจึงต้องบล็อกที่เส้นทางหรือผู้รับผลกระทบด้วยอุปกรณ์ PPE ที่ได้มาตรฐาน (เช่น ชุดกันน้ำ, หน้ากากกันก๊าซ)

- หลักการยศาสตร์และการจัดการขยะ: พนักงานเก็บขยะ อบท. กว่า ๖๒.๕% ปวดหลังส่วนล่างเนื่องจากท่ายกของที่ผิด (ก้มหลัง ขาดึง) ท่าที่ถูกคือย่อเข่า ยึดอก หลังตรง และห้ามยกคนเดียวหากหนักเกินไปสำหรับขยะติดเชื้อ (ถุงแดง) ห้ามบีบอัดเด็ดขาดเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจาย และขยะอันตรายห้ามทุบทำลายหรือเผาเด็ดขาด

- พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔

- ปรัชญากฎหมายและขอบเขตบังคับใช้: มุ่งเน้น "การป้องกันก่อนเกิดเหตุ" มากกว่าการชดเชย บังคับใช้กับเอกชนทุกแห่ง ส่วนราชการและ อบท. ได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๓ แต่กฎหมายระบุชัดว่าต้องจัดให้มีมาตรฐานความปลอดภัย "ไม่ต่ำกว่า" พ.ร.บ. ฉบับนี้ โดยนายจ้างต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดำเนินการ

- กฎเหล็กจุดบรรจบที่ ๕๐ คน: สถานประกอบการที่มีการมีลูกจ้างรวมกันตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไป (ไม่จำกัดประเภทธุรกิจและประเภทพนักงาน) กฎหมายบังคับให้จัดตั้ง "คณะกรรมการความปลอดภัยฯ (คปอ.)" ภายใน ๓๐ วัน โดยมีวาระ ๒ ปี และจำนวนกรรมการขึ้นต่ำจะเพิ่มขึ้นตามขนาดองค์กร (๕๐-๙๙ คน ใช้ไม่น้อยกว่า ๕ คน / ๑๐๐-๔๙๙ คน ใช้ไม่น้อยกว่า ๗ คน / ๕๐๐ คนขึ้นไป ใช้ไม่น้อยกว่า ๑๑ คน)

- ๓ มาตรการบังคับพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติการ:

๑. การฝึกอบรม: จัดอบรมหลักสูตรผู้บริหาร/หัวหน้างาน ๑๒ ชั่วโมง, ลูกจ้างทั่วไป/พนักงานใหม่ ๖ ชั่วโมง (ต้องอบรมก่อนเริ่มงาน), และพนักงานเปลี่ยนงาน ๓ ชั่วโมง

๒. คู่มือปฏิบัติงาน: ต้องแจกคู่มือความปลอดภัยให้ลูกจ้างทุกคนก่อนเข้าทำงาน เปลี่ยนงาน หรือเปลี่ยนสถานที่

๓. สัญลักษณ์และป้ายเตือน: ติดประกาศในที่ที่เห็นง่ายตามมาตรฐานสีสากล (สีแดง=ห้าม/หยุด, สีเหลือง=ระวัง/เตือนอันตราย, สีฟ้า=บังคับให้ปฏิบัติ, สีเขียว=ปลอดภัย/ฉุกเฉิน)

- โปรโตคอลการรายงานอุบัติเหตุ (Crisis Reporting): หากมีลูกจ้างเสียชีวิตหรือเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง (ไฟไหม้, ระเบิด, สารเคมีรั่ว) นายจ้างต้องแจ้งพนักงานตรวจสอบความปลอดภัย "ทันทีที่ทราบ" และส่งรายละเอียดเป็นหนังสือภายใน ๗ วัน หากเป็นกรณีบาดเจ็บทั่วไปให้แจ้งประกันสังคมแล้วส่งสำเนาให้พนักงานตรวจฯ ภายใน ๗ วัน

- อำนาจพนักงานตรวจสอบความปลอดภัยและบทลงโทษ: เจ้าหน้าที่สามารถเข้าตรวจพื้นที่ สักแก้ไขภายใน ๓๐ วัน หรือสั่งระงับการใช้เครื่องจักร/อาคารโดยประทับตราผูกมัดชั่วคราวได้ (ระหว่างนี้จ้างต้องจ่ายค่าจ้างให้พนักงานเต็มจำนวน) หากนายจ้างเพิกเฉย รัฐสามารถเข้าจัดการแทนโดยคิดค่าใช้จ่ายจากนายจ้าง หากไม่จ่ายมีอำนาจยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน

- การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส (Whistleblower): มาตรา ๔๒ ห้ามนายจ้างเลิกจ้างหรือโยกย้ายหน้าที่ของลูกจ้างเนื่องจากเหตุที่ลูกจ้างแจ้งข้อมูล ฟ้องร้อง หรือเป็นพยานด้านความปลอดภัยต่อเจ้าหน้าที่หรือศาล

- กองทุนความปลอดภัยฯ และสถาบันส่งเสริมฯ (สสพท.): จัดตั้งกองทุนฯ เพื่อรณรงค์ วิจัย และเปิดโอกาสให้นายจ้างกู้ยืมเพื่อนำไปแก้ไขสภาพความไม่ปลอดภัย และจัดตั้งสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยฯ (สสพท.) เพื่อเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการและพัฒนามาตรฐานระดับชาติ

- พ.ร.บ. ควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒

- โรคจากการประกอบอาชีพ คือ ภัยสะสม: แตกต่างจากอุบัติเหตุที่เห็นเด่นชัดในชั่ววินาที โรคจากการทำงานคือ "ระเบิดเวลา" ที่ใช้เวลาก่อตัวและสะสมในร่างกายยาวนานนับ ๑๐-๒๐ ปี จากการสัมผัสสารเคมีหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อเนื่อง

- กลไกการเฝ้าระวังเชิงรุก (Surveillance System): กฎหมายฉบับปี ๒๕๖๒ นี้ มุ่งเปลี่ยนการทำตามกฎหมายแบบเดิมให้เป็นเกราะป้องกันเชิงรุก โดยสร้างระบบกลไกการเฝ้าระวัง สังเกตการณ์รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและประเมินความเสี่ยงก่อนที่จะโรครุนแรงจนไม่อาจรักษาให้กลับเป็นปกติได้

หัวข้อที่ ๑๗ ศิลปะการพูดในที่ชุมชน โดย วิทยากร : ดร.ไอศูรย์ ตีรัตน์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การพูด คือ การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในสาธารณะ โดยมีจุดประสงค์เพื่อแจ้งให้ทราบ โน้มน้าวใจ หรือสร้างความบันเทิง ต้องมีการเตรียมตัวที่ดี บุคลิกภาพเด่น และใช้ทักษะการเป็นวิทยากรมืออาชีพเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาอย่างทรงพลังและมีการยวาท ต้องเน้นการอ่าน การใช้ศัพท์ และถ้อยคำที่ถูกต้อง พร้อมหลีกเลี่ยงการพูดพาดพิง ประชดประชัน หรือใช้อารมณ์ การฝึกพูดช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและพัฒนาตนเอง ซึ่งข้าราชการท้องถิ่นจำเป็นต้องมีทักษะนี้เพื่อใช้ในการประสานงาน ชี้แจงแนวทาง พัฒนาท้องถิ่น และสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชนในชุมชน และขับเคลื่อนนโยบายต่อชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

หัวข้อที่ ๑๘ การพัฒนาบุคลิกภาพและการสมาคม โดย วิทยากร : ดร.ไอศูรย์ ตีรัตน์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

บุคลิกภาพที่ดีเกิดจากความสมดุลระหว่าง "ภายใน" คือทัศนคติเชิงบวก ความมั่นใจ การควบคุมอารมณ์ และ "ภายนอก" คือท่วงท่ากิริยา การเดิน การยืน การสบตา และน้ำเสียงที่สุภาพ การพัฒนาเริ่มต้นจากการรู้จักข้อบกพร่องของตนเองแล้วปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความประทับใจแรกพบและความน่าเชื่อถือ การเข้าสมาคมและการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ต้องยึดหลักเกณฑ์ความเกรงใจ การให้เกียรติ และการเคารพสิทธิส่วนบุคคล เคารพกฎระเบียบของสถานที่ รู้จักการฟังมากกว่าการพูด ไม่ส่งเสียงดังรบกวน และแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามสมควร เพื่อรักษาสัมพันธภาพอันดีและภาพลักษณ์ที่สง่างามในสังคม การแต่งกายต้องถูกต้องตามกาลเทศะ สะอาด และสอดคล้องกับสถานการณ์ (เช่น งานพิธีการ งานกึ่งพิธีการ หรือการลงพื้นที่) โดยเฉพาะเครื่องแบบข้าราชการ ซึ่งถือเป็นเครื่องหมายแห่งการเป็นผู้ปฏิบัติงานราชการแผ่นดิน จะต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ทั้งติดเครื่องหมาย ติดกระดุม และจัดทรงเสื้อผ้าให้เรียบร้อย สง่างาม เพื่อสะท้อนถึงความศรัทธา ความเป็นมืออาชีพ และความเคารพในหน้าที่การงานของตนเองต่อหน้าสาธารณชน

หัวข้อที่ ๑๙ การออกข้อกำหนดด้านมาตรการควบคุมมลพิษ โดย วิทยากร : นายเชาว์ลิต แฉงอักษร เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การออกข้อกำหนดด้านมาตรการควบคุมมลพิษ กรมควบคุมมลพิษ

- โครงสร้างและสถิติลำดับศักดิ์ของกฎหมายไทย

- ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย: โครงสร้างกฎหมายไทยเรียงความลดหลั่นจากบนลงล่าง เริ่มจากกฎหมายแม่บทคือ รัฐธรรมนูญ -> พ.ร.บ. -> พ.ร.บ. / พ.ร.ก. -> พ.ร.ฎ. -> กฎกระทรวง -> และอนุบัญญัติหรือกฎหมายลูกอื่นๆ

- สถิติกฎหมายในประเทศไทย: ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับหลัก ๑ ฉบับ, พ.ร.บ. ๙๑๔ ฉบับ, พ.ร.ฎ. ๗,๓๘๒ ฉบับ และกฎกระทรวงสูงถึง ๗,๕๘๗ ฉบับ

- กฎหมายลำดับรองด้านสิ่งแวดล้อม: ภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการออกกฎหมายลำดับรองไปแล้วรวม ๒๒๘ ฉบับ ครอบคลุมทั้งการจัดการน้ำ อากาศ เสียง ดิน ของเสีย และเขตควบคุมมลพิษ

- อำนาจการออกประกาศควบคุมมลพิษตามกฎหมายแม่บท

- มาตรา ๕๕ (การกำหนดมาตรฐาน): ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด (เช่น น้ำทิ้ง อากาศเสีย หรือของเสีย)

- มาตรา ๖๘ (ควบคุมมลพิษทางอากาศ): ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนด "ประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษ" ที่ต้องถูกควบคุมการปล่อยอากาศเสีย คาร์บอน ก๊าซ หรือฝุ่นละออง ออกสู่บรรยากาศไม่ให้เกินเกณฑ์

- มาตรา ๖๙ (ควบคุมน้ำเสียและของเสีย): ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนด "ประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษ" ที่ต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

- หลักเกณฑ์การจัดทำและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (พ.ร.บ. หลักเกณฑ์ฯ พ.ศ. ๒๕๖๒)

- หลักการ "มีเท่าที่จำเป็น": รัฐต้องจัดทำกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ และต้องยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นเพื่อไม่ให้เป็นการก่อกวนประชาชน

- การวิเคราะห์ผลกระทบ (RIA) และรับฟังความคิดเห็น: ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับหน่วยงานรัฐต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้าน พร้อมเปิดเผยผลการวิเคราะห์ให้ประชาชนทราบ

- เนื้อหาและบทลงโทษ: การกำหนดระบบอนุญาตหรือระบบคณะกรรมการให้ใช้เฉพาะกรณีที่เป็น, ต้องกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน และกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น

- ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น: เน้นการผ่านระบบออนไลน์ เช่น ระบบกลางทางกฎหมาย (law.go.th) และเว็บไซต์ของกรมควบคุมมลพิษ ควบคู่ไปกับการจัดประชุมหรือสัมมนา

- ขั้นตอนและโครงสร้างการร่างกฎหมายลำดับรอง

- เส้นทางออกประกาศตามมาตรา ๕๕: รวบรวมข้อมูล -> ร่างกฎหมาย -> รับฟังความคิดเห็น -> คณะกรรมการควบคุมมลพิษให้คำแนะนำ -> คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ความเห็นชอบ -> รัฐมนตรีลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- เส้นทางออกประกาศตามมาตรา ๖๘ และ ๖๙: มีขั้นตอนคล้ายกัน แต่เมื่อผ่านชั้นคณะกรรมการควบคุมมลพิษแล้ว สามารถส่งให้รัฐมนตรีลงนามได้ทันที โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

- โครงสร้างของร่างประกาศ: จะต้องประกอบไปด้วย ๑๐ ส่วนหลักที่สำคัญ ตั้งแต่บันทึกหลักการและเหตุผล, บทอาศัยอำนาจ, บทนิยาม, เนื้อหา/เกณฑ์วิธีตรวจ, วันบังคับใช้ ไปจนถึงภาคผนวกท้ายประกาศ

- ตัวอย่างการปฏิบัติงานและการกำหนดมาตรฐานในดั้งเดิม

- กระบวนการทำงาน: มีการใช้รถตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศแบบเคลื่อนที่ และการตั้งจุดตรวจวัดควันดำจากท่อไอเสียของยานพาหนะเพื่อจัดทำฐานข้อมูล

- ตัวอย่างกฎหมายควบคุมด้านน้ำและอากาศ:

- ด้านน้ำ: ประกาศกำหนดให้การเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องควบคุม และกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากการเลี้ยงสุกร

ด้านอากาศ: ประกาศกำหนดมาตรฐานความเข้มข้นของอากาศเสียจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ และประกาศกำหนดมาตรฐานค่าควันดำของรถโดยสาร (ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๘)

หัวข้อที่ ๒๐ เทคนิคในการปฏิบัติงานสารบรรณและการเขียนหนังสือราชการ โดย วิทยากร : นางสาวบุญช่วย แสงตะวัน เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- “งานสารบรรณ” หมายความว่า งานที่เกี่ยวกับการบริหารงานเอกสาร เริ่มตั้งแต่ การจัดทำ การรับ การส่ง การเก็บรักษา การยืม จนถึงการทำลาย

- หนังสือราชการ มี ๖ ชนิด ได้แก่ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน หนังสือประทับตรา หนังสือสั่งการ หนังสือประชาสัมพันธ์ และหนังสือที่เจ้าหน้าที่จัดทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ

- หนังสือภายนอก คือ หนังสือติดต่อราชการที่เป็นแบบพิธีโดยใช้กระดาษตราครุฑ เป็นหนังสือติดต่อระหว่างส่วนราชการ หรือส่วนราชการมีถึงหน่วยงานอื่นใดซึ่งมิใช่ส่วนราชการ หรือที่มีถึงบุคคลภายนอก

- หนังสือภายใน คือ หนังสือติดต่อราชการที่เป็นแบบพิธีน้อยกว่าหนังสือภายนอก เป็นหนังสือติดต่อภายในกระทรวง ทบวง กรม หรือจังหวัดเดียวกัน ใช้กระดาษบันทึกข้อความ

- หนังสือประทับตรา คือ หนังสือที่ใช้ประทับตราแทนการลงชื่อของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมขึ้นไป โดยให้หัวหน้าส่วนราชการระดับกอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมขึ้นไป เป็นผู้รับผิดชอบลงชื่อย่อกำกับตรา

- หนังสือสั่งการ ให้ใช้ตามแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดแบบไว้โดยเฉพาะ หนังสือสั่งการมี ๓ ชนิด ได้แก่ คำสั่ง ระเบียบ และข้อบังคับ

- คำสั่ง คือ บรรดาข้อความที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย ใช้กระดาษตราครุฑ

- ระเบียบ คือ บรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ได้วางไว้ โดยจะอาศัยอำนาจของกฎหมายหรือไม่ก็ได้ เพื่อดำเนินหลักปฏิบัติงานเป็นการประจำ ใช้กระดาษตราครุฑ

- ข้อบังคับ คือ บรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่กำหนดให้ใช้โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายที่บัญญัติให้กระทำได้ ใช้กระดาษตราครุฑ

- หนังสือประชาสัมพันธ์ ให้ใช้ตามแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดแบบไว้ โดยเฉพาะ หนังสือประชาสัมพันธ์มี ๓ ชนิด ได้แก่ ประกาศ แลงการณ์ และข่าว

- ประกาศ คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการประกาศหรือชี้แจงให้ทราบหรือแนะแนวทางปฏิบัติ ใช้กระดาษตราครุฑ

- แลงการณ์ คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการแลงเพื่อทำความเข้าใจในกิจการของทางราชการ หรือเหตุการณ์หรือกรณีใด ๆ ให้ทราบชัดเจนโดยทั่วกัน ใช้กระดาษตราครุฑ

- ข่าว คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการเห็นสมควรเผยแพร่ให้ทราบ

- หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ คือ หนังสือที่ทางราชการทำขึ้นนอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หรือหนังสือที่หน่วยงานอื่นใดซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือบุคคลภายนอกมีมาถึงส่วนราชการ และส่วนราชการรับไว้เป็นหลักฐานของทางราชการมี ๔ ชนิด คือ หนังสือรับรอง รายงานการประชุม บันทึก และหนังสืออื่น

- หนังสือรับรอง คือ หนังสือที่ส่วนราชการออกให้เพื่อรับรองแก่ บุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงาน เพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดให้ปรากฏแก่บุคคลโดยทั่วไปไม่จำเพาะเจาะจง ใช้กระดาษตราครุฑ

- รายงานการประชุม คือ การบันทึกความคิดเห็นของผู้มาประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมและมติของที่ประชุมไว้เป็นหลักฐาน

- บันทึกร คือ ข้อความซึ่งผู้ได้บังคับบัญชาเสนอต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาสั่งการแก่ผู้ได้บังคับบัญชา หรือข้อความที่เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานระดับต่ำกว่าส่วนราชการระดับกรมติดต่อกันในการปฏิบัติราชการ โดยปกติให้ใช้กระดาษบันทึกข้อความ

- หนังสืออื่น คือ หนังสือหรือเอกสารอื่นใดที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในราชการ ซึ่งรวมถึงภาพถ่าย ฟิล์ม แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพและสื่อกลางบันทึกข้อมูลด้วย หรือหนังสือของบุคคลภายนอก ที่ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ได้รับเข้าทะเบียนรับหนังสือของทางราชการแล้ว มีรูปแบบตามที่กระทรวง ทบวง กรม จะกำหนดขึ้นใช้ตามความเหมาะสม เว้นแต่มีแบบตามกฎหมายเฉพาะเรื่องให้ทำตามแบบ เช่น โฉนด แผนที่ แบบแผนผัง สัญญา หลักฐานการสืบสวน และสอบสวน และคำร้อง เป็นต้น

- ระดับชั้นความเร็ว ได้แก่ ค่วนที่สุด ค่วนมากและค่วน
- การรับและส่งหนังสือราชการ
- การเก็บรักษา ยืม และทำลายหนังสือ
- มาตรฐานตรา แบบพิมพ์ และซอง

หัวข้อที่ ๒๑ ความรู้ว่าด้วยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ โดย วิทยากร :
นายสิทธิกร ปานพุ่ม เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- ภาพรวมแนวทางการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่ของ อปท. และ รพ.สต.
  - เป้าหมายสูงสุด: มุ่งเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีสุขภาพดี ลดอัตราการเจ็บป่วย/เสียชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ และสร้างระบบสุขภาพที่เข้มแข็งยั่งยืน
  - ฐานกฎหมายรองรับ: ขับเคลื่อนร่วมกันผ่านกฎหมายสำคัญ ได้แก่ พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕, พ.ร.บ. เทศบาล, พ.ร.บ. สถาปนาและ อบต., พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕
  - ๕ การกิจหลักในระดับพื้นที่:
    ๑. การกิจด้านส่งเสริมสุขภาพ: สร้างเสริมสุขภาพในชุมชน, สื่อสารสุขภาพ, พัฒนาเครือข่ายแกนนำ, แก่ไขโภชนาการเด็ก และดูแลหญิงตั้งครรภ์/เด็กปฐมวัย
    ๒. การกิจด้านป้องกันและควบคุมโรค: เฝ้าระวังโรค, ควบคุมโรคติดต่อ (ไข้เลือดออก/โควิด), ควบคุมโรคไม่ติดต่อ (NCDs เช่น เบาหวาน ความดัน) และป้องกันอุบัติเหตุ
    ๓. การกิจด้านรักษาพยาบาล: จัดบริการปฐมภูมิเชิงรุก, วางระบบส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน, ดูแลอนามัยแม่และเด็ก และสนับสนุนงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์
    ๔. การกิจด้านฟื้นฟูสุขภาพ: ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC), ฟื้นฟูผู้พิการ/ผู้ป่วยติดเตียง, ดูแลสุขภาพจิต (ภาวะเครียด/ซึมเศร้า) และดึงชุมชนร่วมดูแลตนเอง
    ๕. การกิจด้านคุ้มครองผู้บริโภค: สุขาภิบาลอาหาร/น้ำ, ควบคุมสิ่งแวดล้อมและมลพิษ (ขยะ, น้ำเสีย), เฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพ และบังคับใช้กฎหมายสาธารณสุข
  - กระบวนการดำเนินงานแบบบูรณาการ: เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์พื้นที่ -> วางแผนร่วมกันระหว่างภาคีและประชาชน -> ดำเนินงานตามโครงการ -> ติดตามประเมินผล -> ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
  - คู่มือผู้บริหารท้องถิ่น: การบังคับใช้กฎหมายการสาธารณสุข

- เจตนารมณ์และกลไกหลัก: มุ่งคุ้มครองประชาชนจากโรคติดต่อและมลพิษ พร้อมทั้งกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจออกข้อกำหนดท้องถิ่นเป็นกฎหมายระดับพื้นที่ และให้ผู้บริหารมีอำนาจบังคับใช้/เปรียบเทียบคดี

- ขอบเขตการกำกับดูแล: ควบคุมกิจการที่ต้องออกใบอนุญาต/หนังสือรับรอง (เช่น ตลาด, ร้านอาหาร, แผงลอย, กิจการเก็บขยะ/สิ่งปฏิกูลเชิงธุรกิจ และกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ๑๓๗/๑๔๑ ประเภท) รวมถึงดูแลสุขลักษณะทั่วไปของชุมชน โรงเรียน และวัด

- ข้อควรระวังทางกฎหมาย: หาก อปท. ไม่มี "ข้อกำหนดของท้องถิ่น" รองรับในเรื่องนั้นๆ จะถือว่าไม่มีกฎหมายบังคับและไม่มีอำนาจ

- การแบ่งเมทริกซ์อำนาจหน้าที่:

- เจ้าพนักงานท้องถิ่น (นายก อปท.): เป็นผู้บริหารโดยตำแหน่ง มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครอง, อนุญาต/ไม่อนุญาต, พักใช้/เพิกถอนใบอนุญาต
- เจ้าพนักงานสาธารณสุข (ผอ.กองสาธารณสุข/สายวิชาการ): ตรวจสอบสุขลักษณะ วินิจฉัยทางวิชาการ และขงเรื่องเสนอข้อคิดเห็น
- ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง (พนักงานท้องถิ่น): ปฏิบัติหน้าที่ตรวจตราประจำวันตามมาตรา ๔๔

- อำนาจตามมาตรา ๔๔ (การตรวจสอบ): สามารถเข้าตรวจสอบสถานที่ในเวลาทำการ, ออกคำแนะนำให้แก้ไข, เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ/เอกสาร และยึด/อายัดสิ่งของอันตราย (หากพบความผิดแล้วละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ อาจมีความผิดตาม ม.๑๕๗ ป.อาญา)

- บันได ๕ ขั้นในการบังคับใช้: เริ่มจากมาตรการเชิงรุก (๑. ออกข้อกำหนดท้องถิ่น -> ๒. ประชาสัมพันธ์ชี้แจง -> ๓. ตรวจตราแนะนำเบื้องต้น) สู่มาตรการบังคับเชิงรับ (๔. ออกคำสั่งทางปกครอง -> ๕. ดำเนินคดีอาญาเมื่อฝ่าฝืน)

- การระงับ "เหตุรำคาญ" (Nuisance): สิ่งที่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ (เช่น กลิ่น, เสียงดัง >๙๐ เดซิเบล, ควันจากการเผา, แหล่งน้ำเน่าเหม็น) เจ้าพนักงานจะใช้ ม.๔๕ สั่งปรับปรุงใน ๗-๑๕ วัน หากไม่แก้ไขให้สั่งหยุดกิจการ แต่ถ้ารุนแรงร้ายแรงจะใช้ ม.๔๖ สั่งหยุดทันที (หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน / ปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท)

- ห่วงโซ่ความปลอดภัยทางอาหาร: อปท. คือด่านหน้าและจุดเชื่อมต่อสุดท้ายในการควบคุมสุขาภิบาลอาหาร (ตลาด, ร้านอาหาร, แผงลอย) ต่อจากต้นทางเกษตรกรรมและโรงฆ่าสัตว์ เพื่อให้ผู้บริโภคปลอดภัย

- จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อท้องถิ่นชุมชนน่าอยู่

- ปัจจัยขับเคลื่อนสู่ชุมชนน่าอยู่: เกิดจากการขยายตัวของเมือง/อุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว, การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และปัญหามลพิษ/โรคอุบัติใหม่

- กรอบแนวคิดพัฒนา ๔ องค์ประกอบ:

๑. Input (ความพร้อม): พัฒนาศักยภาพให้เข้าใจกฎหมายสาธารณสุข และจัดเก็บ/วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์พื้นที่อย่างเป็นระบบ

๒. Process A (กฎหมายและมาตรฐาน EHA): ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นควบคุมมูลฝอย ตลาด ร้านอาหาร และสินค้าในที่สาธารณะ พร้อมขับเคลื่อนมาตรฐาน EHA (Environmental Health Accreditation) ทั้ง ๙ ด้าน

๓. *Process B (ภาคีเครือข่าย)*: บูรณาการ "มาตรการทางสังคม" (กติกาชุมชน, สร้างจิตสำนึก) ควบคู่กับ "มาตรการทางกฎหมาย" (ข้อบัญญัติ, ใบอนุญาต, ดำเนินคดี) โดยร่วมมือกันระหว่าง อปท., ผู้นำ/อสม. และประชาชน

๔. *Output/Outcome (ผลลัพธ์)*: สภาพแวดล้อมลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรค, แก้ไขร่องรอยเรื้อรังเชิงรุกได้อย่างเด็ดขาด และสร้างพลเมืองคุณภาพ (Active Citizen) ที่รู้สิทธิหน้าที่

- กลไกสนับสนุน (Ecosystem): ทำงานสอดประสานกัน ๔ ระดับ ตั้งแต่ส่วนกลาง (กรมอนามัย) -> ระดับเขต (ศูนย์อนามัย ๑-๑๒) -> ระดับจังหวัด/อำเภอ (สสจ./สสอ.) -> ระดับพื้นที่/ตำบล (รพ.สต. และ อปท.)

หัวข้อที่ ๒๒ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดย วิทยากร : นายเชาวนิต แฉ่งอักษร เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

- **โครงสร้างและบทบาทของกรมควบคุมมลพิษ**: กรมควบคุมมลพิษได้มีการปรับโครงสร้างใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ (สคพ.) ในส่วนภูมิภาคจำนวน ๑๖ แห่ง มีภารกิจหลักในการจัดทำนโยบาย เสนอแนะมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ติดตามตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมาย เพื่อจัดการกากของเสีย สารอันตราย คุณภาพน้ำ อากาศ และเสียง

- **หลักการสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม**: ขับเคลื่อนภายใต้ ๓ หลักการหลัก ได้แก่ หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle - PPP) หลักการป้องกันล่วงหน้า (Precautionary Principle) และหลักการมีส่วนร่วม (Public Participation Principle)

- **พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕**ให้อำนาจในการจัดการ "เหตุรำคาญ" (เช่น กลิ่นเหม็น เสียงดัง ฝุ่นละออง ที่เสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ) และควบคุม "กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ" ซึ่งมี ๑๓ หมวด ๑๔๓ ประเภท

- **พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕**:

- กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (น้ำทิ้ง อากาศ กลิ่น เสียง) และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

- กำหนดให้มี "เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ" ซึ่งมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ ออกคำสั่งให้แก้ไข ปรับปรุงระบบบำบัดมลพิษ และมีอำนาจสั่งปรับกรณีลักลอบทิ้งน้ำเสีย

- กำหนดความรับผิดชอบทางแพ่ง โดยผู้ก่อมลพิษต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติของรัฐ ไม่ว่าจะเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม

ร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. ....

- **หลักการและสิทธิขั้นพื้นฐาน**: กฎหมายรับรอง "สิทธิในอากาศสะอาด" ของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่จะต้องได้รับการคุ้มครองและดูแลสุขภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย พร้อมกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

- **โครงสร้างการบริหารจัดการ**: บูรณาการการทำงานผ่านคณะกรรมการหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ (นโยบาย, กำกับดูแล, วิชาการ, เศรษฐศาสตร์) ไปจนถึงระดับพื้นที่ (คณะกรรมการอากาศสะอาดจังหวัด/กทม.) และให้มีการจัดตั้ง "สำนักงานบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด (บอส.)" เป็นหน่วยงานหลัก

- **การควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ (Sectoral Control)**: ครอบคลุมแหล่งกำเนิด ๗ ภาคส่วน ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม, ภาคคมนาคม, ภาคป่าไม้ (จัดการแปลงปลูกการเผา), ภาคเกษตรกรรม, ภาคเมือง, ภาคมลพิษข้ามแดน และแหล่งกำเนิดอื่นๆ

- การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Area-based):

- เขตเฝ้าระวังมลพิษทางอากาศ: ประกาศเมื่อมีแนวโน้มจะเกิดมลพิษ เพื่อสั่งระงับหรือลดการกระทำที่ก่อให้เกิดมลพิษ
- เขตประสมมลพิษทางอากาศ: ประกาศเมื่อคุณภาพอากาศเกินมาตรฐานจนเป็นอันตราย โดยต้องจัดทำแผนปฏิบัติการขจัดมลพิษภายใน ๖๐ วัน รวมถึงการเยียวยาและจัดหาพื้นที่ปลอดภัย (Safe Zone)

- มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และบทลงโทษ: นำเครื่องมือทางการเงินมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ภาษี/ค่าธรรมเนียมอากาศสะอาด, ระบบการซื้อขายสิทธิการระบายมลพิษ (Emission Trading), และระบบฝากไว้ได้คืน รวมทั้งมีบทลงโทษทางอาญาที่รุนแรง (ปรับสูงสุดถึง ๑๐๐ ล้านบาท) และมาตรการปรับเป็นพินัย โดยเงินรายได้จะนำเข้า "กองทุนอากาศสะอาด"

- กฎกระทรวง ๗๓ และประกาศ คพ. เรื่อง ผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย

- ระบบใบอนุญาตผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย:

- ผู้รับจ้างเป็นผู้ควบคุมหรือให้บริการบำบัดน้ำเสีย ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ใบอนุญาตมีอายุ ๕ ปี (ค่าธรรมเนียม: บุคคลธรรมดา ๒๐๐ บาท/ปี, นิติบุคคล ๘๐๐ บาท/ปี)
- คุณสมบัติ: ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม (สาขาสิ่งแวดล้อม) หรือใบอนุญาตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควบคุม
- การดำเนินการทั้งหมด (ยื่นคำขอ, ชำระเงิน, แสดงใบอนุญาตแบบ QR Code) ให้ทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (epc.pcd.go.th) โดยจำกัดภาระงานบุคคลธรรมดาได้ไม่เกิน ๕ แห่ง และนิติบุคคลไม่เกิน ๑๐ แห่ง

- หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ควบคุม:

- ต้องปฏิบัติงานเฉพาะในท้องที่ที่ได้รับอนุญาต จัดทำแผนงาน ควบคุมการทำงานของระบบให้ได้ตามมาตรฐาน และให้ข้อเสนอแนะแก่เจ้าของแหล่งกำเนิด
- ต้องเก็บสถิติ บันทึกข้อมูลประจำวัน (ทส.๑) และจัดทำรายงานสรุปส่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทุกเดือน (ทส.๒) หากฝ่าฝืนหรือรายงานเท็จ มีโทษทางอาญา (จำคุกไม่เกิน ๑ เดือน ถึง ๑ ปี และ/หรือปรับ)
- หากผู้ควบคุมละทิ้งหน้าที่หรือไม่ปฏิบัติตามกฎ อาจถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ครั้งละ ๓-๖ เดือน) หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

- การบังคับใช้กับแหล่งกำเนิดมลพิษ:

- คพ. มีกำหนดระยะเวลาให้แหล่งกำเนิดมลพิษ (ที่ไม่ใช่โรงงานอุตสาหกรรมตามกฎหมายโรงงาน) ต้องจัดให้มีผู้ควบคุม แบ่งเป็น ๓ ระยะ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๘ ถึง ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๙
- แหล่งกำเนิดที่เข้าข่าย ได้แก่ อาคารขนาดใหญ่ อาคารพาณิชย์ สถานพยาบาล ที่ดินจัดสรร ฟาร์มเลี้ยงสุกร และระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน หากเจ้าของแหล่งกำเนิดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้มีผู้ควบคุม จะมีโทษปรับทางปกครองไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาทต่อวัน

หัวข้อที่ ๒๓ การจัดการและมาตรฐานกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดย วิทยากร :
นายทัยรัช หิรัญเรือง เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- นิยามและขอบเขตของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

- **คำจำกัดความ:** หมายถึง สถานประกอบกิจการที่มีกระบวนการผลิต กรรมวิธี หรือการให้บริการที่อาจก่อให้เกิดมลพิษ สิ่งก่อโรค ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งผู้ประกอบการ พนักงาน ลูกค้า และประชาชนข้างเคียง

- **ประเภทกิจการ:** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศกำหนดกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แบ่งออกเป็น ๑๓ กลุ่ม รวมทั้งสิ้น ๑๔๓ ประเภทกิจการ (เช่น กิจการเกี่ยวกับสัตว์ อาหาร ยานยนต์ สิ่งทอ สารเคมี เป็นต้น)

- **บทบาทและกลไกการควบคุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นในการควบคุมดูแล ดังนี้:

- **การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น:** เพื่อกำหนดประเภทกิจการที่ต้องควบคุม และกำหนดหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะ

- **การพิจารณาอนุญาต:** ผู้ประกอบกิจการในลักษณะที่เป็นการค้า ต้องขอรับใบอนุญาตก่อนดำเนินการ (ใบอนุญาตมีอายุ ๑ ปี และต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผย)

- **การควบคุมกำกับดูแล:** ตรวจสอบแนะนำด้านสุขลักษณะให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

- **การออกคำสั่งทางปกครอง:** เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ปรับปรุงแก้ไข หยุดกิจการ พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต หากพบการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามสุขลักษณะ

- **บทลงโทษ:** การประกอบกิจการโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- **กฎหมายอนุบัญญัติและมาตรฐานการควบคุมที่สำคัญ**

การควบคุมสถานประกอบกิจการต้องเป็นไปตาม กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งครอบคลุมหลักเกณฑ์ ๔ ด้าน ได้แก่ สถานที่ตั้งและอาคาร การสุขาภิบาล ความปลอดภัย/อาชีวอนามัย และการป้องกันมลพิษ/เหตุรำคาญ รวมไปถึงประกาศกระทรวงสาธารณสุขเฉพาะเรื่อง ได้แก่:

- **การจัดการบ่อตกไขมัน:** กิจการ ๒๘ ประเภทที่มีการใช้เครื่องจักร ๕-๕๐ แรงม้า หรือคนงาน ๗-๕๐ คน ต้องติดตั้งและบำรุงรักษาบ่อตกไขมันที่มีประสิทธิภาพ

- **มลพิษทางเสียง:** ค่าระดับเสียงรบกวนจากการประกอบกิจการ ต้องไม่เกิน ๑๐ เดซิเบลเอ (dBA)

- **การมีส่วนร่วมของประชาชน (ตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง)** สำหรับกิจการบางประเภทและบางขนาด (รวม ๓๒ ประเภทกิจการ) ผู้ขออนุญาตรายใหม่ต้องดำเนินการประเมินตนเองตามแบบรายการตรวจสอบ (Checklist) และ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการป้องกันและลดผลกระทบ ก่อนที่ท้องถิ่นจะพิจารณาออกใบอนุญาต

- **มาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (EHA ๗๐๐๐)**

มาตรฐาน EHA ๗๐๐๐ เป็นตัวชี้วัดการจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยกระบวนการ ๖ ขั้นตอนหลัก ได้แก่:

๑. การกำหนดผู้รับผิดชอบ
๒. การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น
๓. การตรวจสอบสุขลักษณะตามกฎหมายกำหนด
๔. การจัดทำฐานข้อมูลกิจการฯ
๕. การเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
๖. การควบคุม กำกับ และติดตามประเมินผล

- ปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ต้องเฝ้าระวัง การประกอบกิจการต่างๆ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ต้องควบคุมป้องกัน ๔ กลุ่มหลัก คือ:

- มลพิษ: กลิ่น ฝุ่นละออง เสียง ความสั่นสะเทือน ความร้อน รังสี
- ของเสีย: มูลฝอยทั่วไป สารเคมี กากของเสีย ไขมัน มูลฝอยติดเชื้อ
- เชื้อโรค: สัตว์และแมลงพาหะนำโรค แบคทีเรีย ไวรัส
- อาชีวอนามัยและความปลอดภัย: อุบัติเหตุ อัคคีภัย การเจ็บป่วยจากการทำงาน

หัวข้อที่ ๒๔ การจัดการน้ำเสียชุมชน โดย วิทยากร : นางสาวสุธิดา คงเพชรสถิต เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- สถานการณ์คุณภาพน้ำและมลพิษน้ำเสียชุมชนในประเทศไทย

- แนวโน้มคุณภาพน้ำผิวดิน: แหล่งน้ำสายหลักหลายแห่งยังมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ "เสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง" และต้องเฝ้าระวัง ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง, แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง, แม่น้ำลพบุรี, แม่น้ำระยองตอนล่าง, แม่น้ำพองตอนบน, แม่น้ำกวัง และแม่น้ำลำตะคองตอนล่าง

- ปริมาณน้ำเสียชุมชน: ประเทศไทยมีน้ำเสียชุมชนเกิดขึ้นประมาณ ๑๑ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน (หากรวมนักท่องเที่ยวจะสูงถึง ๑๔.๕ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน)

- ชีตความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย (ข้อมูลปี ๒๕๖๘):

- มีน้ำเสียเพียง ๔๐% (๔.๔๐ ล้าน ลบ.ม./วัน) ที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน
- อีก ๖๐% (๖.๖๐ ล้าน ลบ.ม./วัน) บำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียชนิดติดตั้งกับที่ (On-site)

และปล่อยให้เกิดการบำบัดตามธรรมชาติ (Self-purification)

- มืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพียง ๑๕๓ แห่ง จากทั้งหมด ๗,๘๔๓ แห่ง (คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๕) ที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม โดยมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมทั่วประเทศ ๑๒๑ ระบบ (เดินระบบจริง ๙๕ ระบบ)

- ตัวชี้วัดคุณภาพน้ำและสารปนเปื้อนสำคัญในน้ำเสียชุมชน

การประเมินลักษณะน้ำเสียชุมชน (Wastewater Characterization) อาศัยตัวชี้วัดสำคัญดังต่อไปนี้:

- ความเป็นกรด-ด่าง (pH): น้ำเสียชุมชนทั่วไปมีค่า pH ระหว่าง ๖-๘ หากสูงหรือต่ำผิดปกติบ่งชี้ถึงการปนเปื้อนสารเคมี และจะส่งผลกระทบต่อระบบบำบัดทางชีวภาพ

- BOD (Biochemical Oxygen Demand): บ่งชี้ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ที่ถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ (ใช้เวลาตรวจ ๕ วัน) หากค่า BOD สูง จะทำให้ออกซิเจนละลายน้ำ (DO) ลดลงจนน้ำเน่าเสีย

- COD (Chemical Oxygen Demand): บ่งชี้ปริมาณมลพิษที่เป็นสารประกอบอินทรีย์ทั้งหมดในน้ำโดยการใช้สารเคมีออกซิไดซ์ (ใช้เวลาตรวจ ๒-๓ ชั่วโมง) โดยค่า COD จะมากกว่า BOD เสมอ

- TSS (Total Suspended Solids): ของแข็งแขวนลอยที่ทำให้เกิดความขุ่น ขัดขวางแสงแดด และอาจเป็นแหล่งสะสมของจุลินทรีย์ก่อโรค

- TDS (Total Dissolved Solids): ของแข็งละลายน้ำ (เช่น เกลืออนินทรีย์ น้ำตาล) หากมีความเข้มข้นสูงเกิน ๕,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ มิลลิกรัมต่อลิตร จะส่งผลให้สัตว์น้ำตาย

- ซัลไฟด์ (Sulfide): เกิดจากปฏิกิริยารีดักชันของซัลเฟต กลายเป็นก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H₂S) หรือก๊าซไข่เน่า ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นและกัดกร่อนท่อน้ำทิ้ง

- ทีเคเอ็น (TKN - Total Kjeldahl Nitrogen): สารประกอบไนโตรเจนอินทรีย์และแอมโมเนีย เป็นธาตุอาหารที่กระตุ้นให้เกิดสภาวะ Eutrophication (Algal Bloom) ทำให้น้ำขาดออกซิเจนในเวลากลางคืน

- น้ำมันและไขมัน (Oil & Grease): ขัดขวางการถ่ายเทออกซิเจนและการสังเคราะห์แสง และทำให้ระบบบำบัดน้ำเสียอุดตันล้มเหลว

- กรอบกฎหมายและมาตรฐานการควบคุมการระบายน้ำทิ้ง

การบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนในประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎหมายหลัก ๓ ฉบับ และมีมาตรฐานควบคุมแยกตามแหล่งกำเนิด ดังนี้:

- กฎหมายหลักและหน่วยงานรับผิดชอบ

๑. พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรมควบคุมมลพิษ) – กำหนดมาตรฐานปลายทางจากแหล่งกำเนิด
๒. พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ (กรมโยธาธิการและผังเมือง / อปท.) – ควบคุมการออกแบบติดตั้งระบบบำบัดในอาคาร
๓. พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรมอนามัย / อปท.) – ควบคุมสุขลักษณะและการจัดการสิ่งปฏิกูล

- แนวทางการจัดการเทคโนโลยีและระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดการน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพต้องใช้หลักการ ๓R (Reduce, Reuse, Recycle) ร่วมกับการเลือกเทคโนโลยีบำบัดที่เหมาะสมตามขั้นตอน:

- ระบบบำบัดขั้นต้น (Primary Treatment - กายภาพ): เน้นกำจัดของแข็งขนาดใหญ่และไขมัน เช่น ตะแกรงดักขยะ, ถังดักกรวดทราย, ถังตกตะกอนขั้นต้น (Primary Clarifier), และการลอยตัวด้วยอากาศ (DAF)

- ระบบบำบัดขั้นที่สอง (Secondary Treatment - ชีวภาพ): เปลี่ยนสารอินทรีย์ละลายน้ำให้เป็นมวลชีวภาพ (Floc) เพื่อตกตะกอน สามารถลดค่าความสกปรก ($\text{\$BOD}_{5}$) จาก ๕๐-๒๕๐ mg/L ให้เหลือเพียง ๕-๑๕ mg/L ได้

- ระบบบำบัดขั้นสูงและการฆ่าเชื้อโรค (Tertiary & Disinfection): เช่น การเติมคลอรีนหรือใช้แสง UV เพื่อทำลายแบคทีเรียกลุ่มอีโคไล (E. coli) เหมาะสำหรับน้ำทิ้งโรงพยาบาลหรือกรณีต้องการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่

- การจัดการสิ่งปฏิกูล (Septage Management) และเป้าหมายระดับชาติ

- สถานการณ์ปัจจุบัน: ประเทศไทยมีปริมาณสิ่งปฏิกูลสูงถึงประมาณ ๒.๖๙ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี แต่มีระบบบำบัดที่รองรับได้ถูกต้องเพียง ๑๖% (๒๔๗ แห่งทั่วประเทศ) อีก ๘๔% อยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการกำจัดไม่ถูกต้อง ซึ่งระบบบำบัดส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๕ เป็นระบบถังหมักไร้อากาศ และร้อยละ ๔๕ เป็นลานทรายกรอง แต่เผชิญปัญหาขาดการดูแลรักษา

- มาตรการควบคุมสุขลักษณะ: ยานพาหนะขนส่งสิ่งปฏิกูลต้องปิดมิดชิด ไม่รั่วซึม มีข้อความ "ใช้เฉพาะขนส่งสิ่งปฏิกูล" และต้องจัดทำ "เอกสารกำกับการขนส่งสิ่งปฏิกูล" (Manifest System) ส่ง อปท. ทุกเดือน เกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้ง/กากตะกอนจากระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล ต้องมีเชื้อหนองพวยารีน้อยกว่า ๑ ฟอง และ E. coli น้อยกว่า ๑,๐๐๐ MPN ต่อลิตร/กรัมน้ำหนักแห้ง

- ทิศทางนโยบาย (ร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๗):

- ตั้งเป้าหมายให้สิ่งปฏิกูลได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปี

- มุ่งเน้นการจัดการแบบ "รวมกลุ่มพื้นที่" (Cluster) ร่วมกับการจัดการน้ำเสียชุมชน และขับเคลื่อนด้วยแนวคิดเชิงธุรกิจ (Business Idea) เพื่อความยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDG ๖) ปรับปรุงคุณภาพการจัดการน้ำเสียอย่างปลอดภัย

หัวข้อที่ ๒๕ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ โดยวิทยากร : นางสาวณัฐนิศ สร้อยสูงเนิน เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- ประเด็นปัญหามลพิษจำแนกตามลักษณะพื้นที่
  - เมืองอุตสาหกรรม / เมืองขนาดใหญ่: ประเด็นหลักคือ ฝุ่นละออง PM๒.๕, สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs), น้ำเสียชุมชน และปัญหาขยะมูลฝอย
  - เมืองท่องเที่ยว / ชายฝั่ง: ประเด็นหลักคือ ปัญหาน้ำเสีย, คุณภาพน้ำทะเล, ขยะจากนักท่องเที่ยว และผลกระทบจากประชากรแฝง
  - พื้นที่เกษตร / ชนบท: ประเด็นหลักคือ การเผาในที่โล่ง, คุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินเสื่อมโทรม และขยะชุมชน
  - พื้นที่ภาคเหนือ: ประเด็นวิกฤตหลักคือ ฝุ่นละออง PM๒.๕
- สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
  - สถานการณ์ฝุ่น PM๒.๕: ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศอยู่ที่ ๒๑ ไมครอนกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ร้อยละ ๑๓ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เฉลี่ย ๒๔ มคก./ลบ.ม.) ทั้งนี้ มาตรการรับมือไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ตั้งเป้าหมายลดพื้นที่เผาไหม้ลงร้อยละ ๑๐-๒๐ และลดค่าเฉลี่ย PM๒.๕ ลงร้อยละ ๕-๑๐
  - คุณภาพน้ำผิวดินและน้ำทะเล: การประเมินคุณภาพน้ำผิวดินใช้ดัชนี WQI (ประเมินจากพารามิเตอร์ DO, BOD, TCB, FCB และ NH๓-N) พบว่าลุ่มน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องและต้องเฝ้าระวังคือ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง, แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง และแม่น้ำลำตะคองตอนล่าง ส่วนคุณภาพน้ำทะเลใช้ดัชนี MWQI ในการติดตามตรวจสอบ
  - ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน: ประเทศไทยมีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนเพียง ๒๑๖ แห่ง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพียงร้อยละ ๑.๙๕ เท่านั้นที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย รองรับน้ำเสียได้เพียงร้อยละ ๒๕ ของปริมาณน้ำเสียทั้งหมด
  - การจัดการขยะมูลฝอย: ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น ๒๗.๗๖ ล้านตัน มีการจัดการอย่างถูกต้องรวมร้อยละ ๗๘ (แบ่งเป็นกำจัดถูกต้องร้อยละ ๔๐ และนำกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ ๓๘) ส่วนอีกร้อยละ ๒๒ เป็นการกำจัดไม่ถูกต้อง โดยรัฐบาลขับเคลื่อนผ่าน "แผนปฏิบัติการด้านจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐)" ตามหลักการลำดับชั้นการจัดการขยะ (Waste Management Hierarchy)
  - การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: ประเทศไทยมีแนวโน้มปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยร้อยละ ๗๕ มาจากภาคพลังงานและขนส่ง มีการจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (NAP) มุ่งเน้นสร้างภูมิคุ้มกันใน ๖ ด้านหลัก ได้แก่ การจัดการน้ำ, การเกษตร, สาธารณสุข, การท่องเที่ยว, การตั้งถิ่นฐาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
  - กรอบแนวคิดและการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ
    - กรอบแนวคิด DPSIR: เป็นเครื่องมือประเมินสถานะแวดล้อมและสาเหตุ ประกอบด้วย Driving Force (ปัจจัยขับเคลื่อน), Pressure (แรงกดดัน), State (สถานการณ์ปัจจุบัน), Impact (ผลกระทบ) และ Response (การตอบสนอง/มาตรการแก้ไข)

- ขั้นตอนการจัดทำรายงาน: เริ่มตั้งแต่ ๑) วางแผนกำหนดขอบเขตพื้นที่และมลพิษหลัก ๒) รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและพหุภูมิ ๓) วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ๔) จัดทำข้อเสนอแนะ/มาตรการเชิงพื้นที่ และ ๕) เผยแพร่สู่สาธารณะ

หัวข้อที่ ๒๒ กรณีศึกษาตอบข้อหาหรือเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ โดย วิทยากร : นายยุทธภูมิ สารไทย และนางสาววิลาสินี ศักดิ์เทวินทร์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

กรณีศึกษาการตอบข้อหาหรือเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ

- สถิติและช่องทางการร้องเรียนด้านมลพิษ (ข้อมูล ณ พ.ศ. ๒๕๖๔)
- พฤติกรรมการแจ้งเรื่อง: ประชาชนนิยมร้องเรียนผ่านช่องทางออนไลน์สูงถึงร้อยละ ๗๐ โดยแพลตฟอร์ม Traffy Fondue เป็นช่องทางอันดับหนึ่ง (ร้อยละ ๔๐) ตามด้วยโทรศัพท์สายด่วน ๑๖๕๐ (ร้อยละ ๓๒) แพนเพจ Facebook (ร้อยละ ๑๔) และเว็บไซต์ คพ. (ร้อยละ ๑๐)
- สถิติเรื่องร้องเรียน: ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึงปัจจุบัน มีการแจ้งเรื่องร้องเรียนรวม ๒๕,๙๓๔ ครั้ง โดยเรื่องที่ได้รับแจ้งมากที่สุดคือ ปัญหากลิ่นเหม็น (ร้อยละ ๔๑) รองลงมาคือ ฝุ่นละออง/เขม่าควัน (ร้อยละ ๒๕) และเสียงดัง/เสียงรบกวน (ร้อยละ ๑๔)

- แหล่งที่มาของมลพิษที่ถูกร้องเรียน: อันดับหนึ่งคือ โรงงานอุตสาหกรรมตามกฎหมายโรงงาน (ร้อยละ ๔๓) ส่วนใหญ่เป็นกิจการพลาสติก ยาง และแปรรูปเกษตร รองลงมาคือ สถานประกอบการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายสาธารณสุข (ร้อยละ ๒๖)

- กลไกและบทบาทในการจัดการเหตุรำคาญ

- การแบ่งระดับความยากง่ายของข้อร้องเรียน: แบ่งตามแนวปฏิบัติ (SOP EHA ๖๐๐๐) ของกรมอนามัย:

- เหตุรำคาญทั่วไป: อปท. ดำเนินการแก้ไขได้ทันที
- เหตุรำคาญที่ต้องใช้เครื่องมือตรวจวัด: อปท. ดำเนินการเองแต่ต้องจัดซื้อเครื่องมือและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ หรือขอความร่วมมือหน่วยงานสาธารณสุข
- เรื่องร้องเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อน/มีข้อขัดแย้ง: ต้องประสานหน่วยงานระดับจังหวัด เช่น ศูนย์ดำรงธรรม สสจ. ร่วมเป็นเจ้าภาพในลักษณะคณะกรรมการไตรภาคี

- ขอบเขตอำนาจของกรมควบคุมมลพิษ (คพ.): คพ. มีอำนาจตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการสั่งให้แหล่งกำเนิดมลพิษจัดให้มีหรือปรับปรุงระบบบำบัดมลพิษ (ยกเว้นโรงงานอุตสาหกรรม) แต่ไม่มีอำนาจสั่งปิด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ หากเป็นกรณีโรงงานอุตสาหกรรม คพ. จะต้องทำหนังสือประสานแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายโรงงานให้ดำเนินการต่อไป

การจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษและกรณีศึกษา

- การบูรณาการกฎหมายและหน่วยงานหลัก

- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕: ควบคุมโดยกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) และ สสจ. มีอำนาจตรวจสอบและสั่งปรับปรุงระบบบำบัดมลพิษของแหล่งกำเนิด ๑๐ กลุ่มประเภท (เช่น อาคารบางขนาด ที่ดินจัดสรร ฟาร์มสุกร) แต่ไม่รวมโรงงานอุตสาหกรรม

- พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕: ควบคุมโดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด มีอำนาจอนุมัติ อนุญาต ตรวจสอบ สั่งปรับปรุง ปิดโรงงาน และดำเนินคดี

- พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕: ควบคุมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และกรมอนามัย มีอำนาจออกคำสั่งระงับเหตุรำคาญ (กลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน ฝุ่น น้ำเสีย) และควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ๑๓ กลุ่มหลัก

- ประเด็นกฎหมายและระบบการจัดการที่สำคัญ

- การปรับนิยามคำว่า "โรงงาน": กฎหมายโรงงานฉบับแก้ไขใหม่ เปลี่ยนเกณฑ์จากเดิม (เครื่องจักร ๕ แรงม้า หรือคนงาน ๗ คน) เป็น เครื่องจักร ๕๐ แรงม้า หรือคนงาน ๕๐ คนขึ้นไป ส่งผลให้โรงงานจำพวกที่ ๒ เดิม ไม่เข้าข่ายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุมการระบายน้ำทิ้งตาม พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม

- การควบคุมกากอุตสาหกรรม: โรงงานต้องจัดการสิ่งปฏิกลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ กอ.๑ (ระบบขออนุญาตนำสิ่งปฏิกลออกนอกบริเวณโรงงาน) และ กอ.๒ (ระบบแสดงการจัดการ หรือ Manifest Form สำหรับติดตามเส้นทางขนส่งจากต้นทางถึงปลายทาง) เพื่อป้องกันการลักลอบทิ้ง

- ผลการตรวจบังคับใช้กฎหมายของ คพ. (ปีงบประมาณ ๒๕๖๘): จากการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษทั้งหมด ๑,๒๐๖ แห่ง พบว่ามีแหล่งกำเนิดที่ปฏิบัติตามกฎหมายร้อยละ ๖๓ (๗๓๗ แห่ง) และไม่ปฏิบัติตามกฎหมายร้อยละ ๓๗ (๔๓๔ แห่ง)

- มาตรฐานและการตรวจวัดมลพิษทางวิทยาศาสตร์

- การตรวจสอบคุณภาพน้ำ: พารามิเตอร์ภาคสนามที่วัดได้ทันที ได้แก่ อุณหภูมิ, DO, ความนำไฟฟ้า, ความขุ่น, ความเค็ม และ pH ส่วนพารามิเตอร์ที่ต้องส่งตรวจในห้องปฏิบัติการ (Lab) ได้แก่ BOD, แอมโมเนีย-ไนโตรเจน, ไนเตรต-ไนโตรเจน, ฟอสฟอรัสทั้งหมด และสารแขวนลอย (SS)

- การตรวจวัดฝุ่นและกลิ่น: ฝุ่นละอองขนาดใหญ่/PM๑๐ ตรวจวัดเชิงปริมาณด้วยเครื่อง High Volume และคำนวณน้ำหนักกระดาษกรอง หรือใช้วิธีตรวจวัดความทึบแสงของเขม่าควันจากปล่องด้วยสายตาผ่านแผนภูมิริงเกิลมานน์ (Ringelmann Chart) ส่วนปัญหากลิ่นเหม็นใช้อุปกรณ์เก็บอากาศริมรั้วหรือปล่องส่งวิเคราะห์ด้วยการดม (Sensory Test)

- มาตรฐานระดับเสียง: ระดับเสียงสูงสุดต้องไม่เกิน ๑๑๕ เดซิเบลเอ, ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงต้องไม่เกิน ๗๐ เดซิเบลเอ และหากเป็นกรณี "ระดับเสียงรบกวน" (เสียงจากแหล่งกำเนิดเทียบกับเสียงพื้นฐาน) จะต้องไม่เกิน ๑๐ เดซิเบลเอ

หัวข้อที่ ๒๗ การจัดทำโครงการ บริหารโครงการและการประเมินโครงการ โดย วิทยากร : ดร.สรวิทย์ ทองศรีคำ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- แนวคิดและความสำคัญของโครงการ

- บริบทโลกยุคศตวรรษที่ ๒๑ (Mega Trends): การออกแบบโครงการในปัจจุบันจำเป็นต้องคำนึงถึง ๔ ปัจจัยหลัก ได้แก่ การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation), การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Change), สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และภัยพิบัติ/สิ่งแวดล้อม (Disaster Environment)

- ความหมายของโครงการ (Project): กลุ่มกิจกรรมที่เป็นหน่วยอิสระ มีการวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นระบบ มีวัตถุประสงค์ ระยะเวลาเริ่มต้น-สิ้นสุด และงบประมาณที่ชัดเจน เพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

- การบริหารโครงการ (Project Management): กระบวนการดำเนินงานด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่แตกต่างจากการทำงานประจำ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ

- ลักษณะและโครงสร้างของโครงการที่ดี

- มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของแผนงานที่แน่ชัด
- ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยที่สอดคล้องและพึ่งพิงกันภายใต้วัตถุประสงค์เดียว
- ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีเป้าหมายและวิธีดำเนินงานเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน
- มีการระบุทรัพยากร สถานที่ และวิธีการติดตามกำกับงานอย่างเหมาะสม

- โครงสร้างมาตรฐานของโครงการ (ประกอบด้วย ๑๑ ส่วนสำคัญ)

๑. ชื่อโครงการ: สั้น กระชับ และสื่อความหมายชัดเจน
๒. หลักการและเหตุผล: อ้างอิงข้อมูลและสถิติที่น่าเชื่อถือเพื่อสะท้อนความจำเป็น โดยมีสูตรการเขียนคือ "ปัญหา $\rightarrow$ ผลกระทบ $\rightarrow$ ความจำเป็น $\rightarrow$ โครงการนี้จะช่วยได้อย่างไร"
๓. วัตถุประสงค์: ต้องเขียนให้สอดคล้องกับแผนระดับเหนือขึ้นไปตามหลัก SMART
  - o Specific (เฉพาะเจาะจง)
  - o Measurable (วัดผลได้)
  - o Achievable (สำเร็จได้จริง)
  - o Relevant (ตรงประเด็น/เกี่ยวข้อง)
  - o Time-bound (มีกรอบเวลาแน่ชัด)
๔. กลุ่มเป้าหมาย: ระบุผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์
๕. เป้าหมาย: ผลลัพธ์สุดท้ายที่คาดว่าจะได้รับ
๖. วิธีดำเนินงาน: แผนงานหรือกิจกรรมย่อย
๗. บุคคล/หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๘. งบประมาณ
๙. สถานที่ดำเนินการ
๑๐. การติดตาม ควบคุม และประเมินผล
๑๑. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๔ เทคนิคสำคัญในการเขียนโครงการ

- ใช้ "ข้อมูล" ไม่ใช่ "ความรู้สึก": หลีกเลี่ยงคำกว้างๆ เช่น "ประชาชนจำนวนมากไม่เข้าใจ" ให้ใช้ข้อมูลเชิงสถิติแทน เช่น "จากข้อมูลพบว่ามีเพียง ๓๕% ของประชาชนที่เข้าใจ"

- เชื่อมโยงกับนโยบาย: แสดงให้เห็นว่าโครงการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ หรือนโยบายรัฐบาล (เช่น Digital Government) อย่างไร

- เขียนให้ชัด วัดได้: ระบุตัวเลขเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น "เพิ่มความรู้ให้ประชาชน ๑๐๐ คน" แทนการเขียนลอยๆ ว่า "เพื่อเพิ่มความรู้"

- โครงการต้องแก้ปัญหา ไม่ใช่แค่จัดกิจกรรม: ต้องเน้นวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหา (เช่น แก้ไขการขาดความรู้) ไม่ใช่จัดขึ้นเพียงเพราะต้องการใช้งบประมาณ

- สูตรการตั้งชื่อโครงการ

- สูตรที่ ๑ (เชิงพัฒนา): โครงการ + ยกระดับ/พัฒนา/เสริมสร้าง + เรื่อง + กลุ่มเป้าหมาย + ปิงบประมาณ

- สูตรที่ ๒ (เชิงยุทธศาสตร์): โครงการ + คำเชิงนโยบาย + เพื่อ + ผลลัพธ์ปลายทาง

- สูตรที่ ๓ (เชิงประชาสัมพันธ์): ชื่อสั้นง่าย + : + คำอธิบายทางการ

- เกณฑ์มิติการประเมินของกรรมการ (๖ มิติสำคัญ)

- ความสอดคล้อง (Relevance) -> ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ แผนชาติ หรือปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่ มีข้อมูลสถิติรองรับไหม

- ความคุ้มค่า (Value for Money - ๓E) -> Economy: ประหยัด/งบประมาณเหมาะสม Efficiency: ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร (คน เวลา เงิน) Effectiveness: ประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด (KPIs) ที่ตั้งไว้

- ความเป็นไปได้ (Feasibility) -> การออกแบบโครงการเกินศักยภาพของหน่วยงานหรือไม่ บุคลากรพร้อมไหม และมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือไม่

- ผลกระทบ (Impact) -> สร้างผลกระทบระยะสั้น/ระยะยาวอย่างไร ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ (เช่น ความเท่าเทียมทางสังคม, ภาระงบประมาณในอนาคต)

- ความยั่งยืน (Sustainability) -> หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วจะดำเนินต่อไปได้ไหม ชุมชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนต่อหรือไม่

- ธรรมาภิบาล (Good Governance) -> มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประชาชนมีส่วนร่วม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และถูกต้องตาม พ.ร.บ.วินัยการเงินการคลัง

หัวข้อที่ ๒๔ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินของ อปท. พ.ศ. ๒๕๖๖ โดย วิทยากร : นางสาวอิศวรรณ กรณณรงค์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- หมวดการรับเงิน (หมวด ๒)

- การออกหลักฐาน: อปท. ต้องออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ชำระเงินทุกครั้ง เว้นแต่กรณีการรับเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

- การนำส่งเงิน: เงินที่ได้รับมาต้องนำส่งเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของ อปท. หรือนำส่งเจ้าหน้าที่การเงินโดยเร็ว ตามระยะเวลาที่ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนด

- หมวดการเบิกจ่ายเงิน (หมวด ๓)

- การอนุมัติ: การเบิกจ่ายเงินจากคลัง อปท. ต้องเป็นไปตามงบประมาณที่ตั้งไว้ และต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบครบถ้วน

- ระยะเวลาการเบิกจ่าย: กำหนดให้ส่วนราชการเบิกจ่ายเงินโดยเร็ว ไม่เกิน ๕ วันทำการนับแต่วันที่ตรวจรับงานถูกต้องแล้ว

- หมวดการฝากเงิน (หมวด ๔)

- สถานที่ฝากเงิน: เงินสดของ อปท. ต้องฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ (เช่น ธนาคารกรุงไทย, ธ.ก.ส., ออมสิน) ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

- หมวดการเก็บรักษาเงิน (หมวด ๕)

- การเก็บรักษา: อปท. สามารถเก็บรักษาเงินสดไว้ในตู้เซฟหรือสถานที่ปลอดภัยของหน่วยงานได้ในวงเงินที่กำหนด (สำหรับการสำรองจ่ายรายย่อย) โดยต้องมีคณะกรรมการเก็บรักษาเงินคอยดูแล

- หมวดการตรวจเงิน (หมวด ๖)

- การตรวจสอบภายใน: กำหนดให้มีการตรวจสอบการเงินของ อปท. อย่างสม่ำเสมอ ทั้งจากการตรวจสอบภายใน (หน่วยงานตรวจสอบของ อปท.) และการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก (เช่น สตง.) เพื่อป้องกันการทุจริต

หัวข้อที่ ๒๙ กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองความผิดทางละเมิด โดย วิทยากร :
นายอลงกรณ์ นกุลรักษ์ เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- แยกแยะ "ละเมิด" ๒ ประเภท (หัวใจสำคัญ)

เมื่อเจ้าหน้าที่ไปก่อความเสียหาย กฎหมายจะแยกคิดเป็น ๒ ทาง เพื่อคุ้มครองคนทำงานที่สุจริต:

- ละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่: ทำเสียหายขณะกำลังทำงานตามหน้าที่

- o ใครรับผิดชอบ? หน่วยงานรัฐ ต้องเป็นคนจ่ายค่าเสียหายให้ผู้เสียหายก่อน (ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงไม่ได้)
- o เจ้าหน้าที่ต้องจ่ายคืนไหม? หน่วยงานจะมาไล่เบี้ย (เรียกเงินคืน) จากเจ้าหน้าที่ได้ ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่คนนั้นทำไปด้วยความ "จงใจ" หรือ "ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง" เท่านั้น หากเป็นแค่ความผิดพลาดธรรมดา เจ้าหน้าที่ไม่ต้องจ่ายสักบาท

- ละเมิดส่วนตัว: ทำเสียหายเวลางานแต่ไม่ใช่เรื่องงาน (เช่น ขับรถหลวงไปซื้อของส่วนตัว

แล้วชน)

- o ใครรับผิดชอบ? เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรง หน่วยงานไม่เกี่ยว

- กระบวนการสืบสวนและออกคำสั่ง (เชื่อมโยงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง) เมื่อหน่วยงานรัฐตรวจสอบแล้วพบว่า มีเจ้าหน้าที่ทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่และเข้าข่าย "จงใจ/ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง" ขั้นตอนหลังจากนั้นต้องนำ กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มาจับทันที:

- ตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความผิดทางละเมิด: เพื่อหาว่าใครผิดและต้องรับผิดชอบเท่าไร

- สิทธิการรับรู้และโต้แย้ง: ก่อนที่หน่วยงานจะออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงิน กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองบังคับว่า ต้องให้โอกาสเจ้าหน้าที่คนนั้นได้รับทราบข้อเท็จจริง และมีโอกาสโต้แย้ง/แสดงพยานหลักฐานของตนเองก่อน (จะอยู่ดีๆ ส่งหนังสือไปบังคับเก็บเงินเลยไม่ได้)

- การออกคำสั่งทางปกครอง: เมื่อสรุปแล้ว หน่วยงานจะออก "คำสั่งทางปกครอง" แจ้งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

- สัดส่วนความรับผิดชอบ (ไม่หารเฉลี่ยแบบทางแพ่ง)

- กรณีมีเจ้าหน้าที่ทำผิดร่วมกันหลายคน กฎหมายละเมิดเจ้าหน้าที่กำหนดชัดเจนว่า "ให้รับผิดชอบเฉพาะส่วนของตนเองเท่านั้น"

- ห้ามนำหลัก "ลูกหนี้ร่วม" ในกฎหมายแพ่งมาใช้ (คือห้ามไปบังคับให้คนใดคนหนึ่งจ่ายแทนทั้งหมด แล้วค่อยไปไล่เบี้ยกันเอง) ใครมีส่วนร่วมในความเสียหายเท่าไร ก็จ่ายแค่นั้น

- ทางออกของเจ้าหน้าที่ (การอุทธรณ์และฟ้องศาล) หากเจ้าหน้าที่ได้รับคำสั่งให้ชดใช้เงิน แต่รู้สึกว่าเป็นธรรม สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ดังนี้: ได้รับคำสั่งให้ชดใช้เงิน ->

อุทธรณ์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด (ภายใน ๑๕ วัน) -> หากถูกยกอุทธรณ์ / ไม่ยอมรับผล -> ฟ้องศาลปกครอง (ภายใน ๙๐ วัน เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่ง)

หัวข้อที่ ๓๐ การจัดทำแผนการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ด้านการจัดการมลพิษ
โดย วิทยากร : นายภูมิ ปฏิสันถาวร เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การจัดทำแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น (ด้านการจัดการมลพิษ)

- วัตถุประสงค์หลัก

- เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สามารถวิเคราะห์และออกแบบโครงการเพื่อลดมลพิษในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อม

- กรอบกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้อง ๓ ฉบับ

- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม): เป็นฐานอำนาจในการจัดทำแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดและท้องถิ่น

- พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม): ให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการควบคุม "เหตุเดือดร้อนรำคาญ"

- พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. ๒๕๔๒ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม): กำหนดหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อม

- สถานการณ์มลพิษเป้าหมาย (๔ มลพิษหลักในท้องถิ่น)

- มลพิษทางขยะมูลฝอย: ครอบคลุมขยะชุมชน ขยะติดเชื้อ และขยะอิเล็กทรอนิกส์

- มลพิษทางน้ำ: น้ำเสียที่ทิ้งจากอาคาร ตลาดสด และชุมชนหนาแน่นที่ไม่มีระบบบำบัด
รองรับ

- มลพิษทางอากาศและฝุ่น: ปัญหาฝุ่น PM ๒.๕ จากการเผาในที่โล่ง และควันจากภาคขนส่งหรือโรงงาน

- มลพิษทางเสียงและกลิ่น: ปัญหาที่เกิดจากกิจการร้านอาหาร อยู่ช่อมรด และสถานประกอบการขนาดเล็ก

- ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan)

ขั้นตอนที่ ๑: การเก็บข้อมูลฐาน (Baseline Data)

- จัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยระบุพิกัด ขนาด และประเภท

- สำรวจสถิติรายปี เช่น ปริมาณขยะต่อวัน ปริมาณน้ำเสีย และจำนวนข้อร้องเรียน

- วิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) เพื่อเปรียบเทียบขีดความสามารถปัจจุบันกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

ขั้นตอนที่ ๒: การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด (KPIs)

- กำหนดเป้าหมายตามหลักการ SMART (เจาะจง, วัดผลได้, ทำได้จริง, สอดคล้อง, มีกรอบเวลา)

- ตัวอย่างตัวชี้วัด: ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ส่งกำจัดลง ๒๐% ภายใน ๑ ปี หรือสถานประกอบการเป้าหมายผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำเสีย ๑๐๐%

ขั้นตอนที่ ๓: การแปลงปัญหาเป็นโครงการ

- สร้างตารางความเชื่อมโยงระหว่าง ปัญหา > มาตรการ > โครงการ > งบประมาณ

- ตัวอย่างเช่น การแก้ปัญหาน้ำเสียตลาดสด ด้วยมาตรการควบคุมน้ำทิ้ง โดยจัดทำโครงการติดตั้งถังดักไขมันและระบบบำบัดน้ำเสียรวม
- การบริหารจัดการงบประมาณและการบังคับใช้กฎหมาย
  - การจัดสรรงบประมาณ: สามารถใช้งบประมาณจากข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติปกติ, ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม (สำหรับโครงการระดับเมือง), หรือใช้กองทุน กปท. (สำหรับโครงการที่กระทบสุขภาพประชาชน)
  - การบังคับใช้กฎหมาย: ดำเนินการผ่านการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์ ออกหนังสือคำสั่งให้ระงับเหตุและปรับปรุงแก้ไข และบังคับใช้บทลงโทษ (ปรับ/จำคุก หรือพักใช้/เพิกถอนใบอนุญาต)
  - การสร้างเครือข่าย: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยอบรมเครือข่าย อสม./ทสม. เพื่อช่วยเฝ้าระวัง ใช้มาตรการทางสังคม (เช่น ชุมชนปลอดการเผา) และเปิดช่องทางร้องเรียนออนไลน์ (เช่น Line, Traffy Fondue) เพื่อความรวดเร็ว
- ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)
  - ข้อมูลแม่นยำ: แผนงานที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากฐานข้อมูลที่เป็นความจริง
  - งบประมาณพร้อม: โครงการต้องถูกบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถอนุมัติงบประมาณได้จริง
  - ชุมชนร่วมมือ: ต้องใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

หัวข้อที่ ๓๑ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โดย วิทยากร : นายภูมิ ปฏิสันถาวร เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- กฎหมายและบทบาทหน้าที่ของ อปท. ในกระบวนการ EIA
- ฐานกฎหมายหลัก: ดำเนินการภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดประเภทและขนาดโครงการที่ต้องจัดทำรายงาน EIA
- ลักษณะโครงการ: ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดใหญ่ที่อาจก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
- โครงการของ อปท. ที่เข้าข่ายต้องทำ EIA: ได้แก่ โครงการจัดการขยะและน้ำเสีย, โครงการคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน, และโครงการจัดสรรพื้นที่และการท่องเที่ยว
- บทบาทหน้าที่ของ อปท. ใน ๓ ช่วงเวลาสำคัญ
  - ช่วงก่อนอนุมัติ: อปท. มีหน้าที่ให้ข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่ และให้ความเห็นเบื้องต้นต่อรายงาน EIA
  - ช่วงพิจารณา: ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) ระดับจังหวัด สำหรับโครงการบางประเภท
  - ช่วงหลังอนุมัติ: ทำหน้าที่กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติตามมาตรการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- มิติขอบเขต EIA และประเด็นที่ อปท. ต้องตรวจสอบ อปท. ต้องทำหน้าที่ปกป้องพื้นที่ใน ๔ มิติหลัก และตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data Check) เพื่อความถูกต้องของข้อมูลภาคสนามก่อนดำเนินโครงการ:
  - ทรัพยากรทางกายภาพ : อากาศ, เสียง, ความสั่นสะเทือน, คุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิม (เช่น ค่าฝุ่นเดิม, ค่าความสกปรกของแหล่งน้ำรับน้ำทิ้ง)
  - ทรัพยากรทางชีวภาพ : ระบบนิเวศ, ป่าไม้, สัตว์ป่า, และสิ่งมีชีวิตในน้ำ

- การใช้ประโยชน์ของมนุษย์ : การใช้ที่ดิน, การจราจรปัจจุบัน (ปริมาณรถสะสมบนถนนสายหลัก), ระบบระบายน้ำ (ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก)

- คุณภาพชีวิต : เศรษฐกิจ-สังคม, สาธารณสุข, และทัศนียภาพ

- การมีส่วนร่วมของประชาชนและการวิเคราะห์มาตรการ

- การรับฟังความคิดเห็น: ต้องจัดอย่างน้อย ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ ช่วงเริ่มโครงการ (กำหนดขอบเขตการศึกษา) และครั้งที่ ๒ ช่วงทำก่อนส่งรายงาน (จัดทำร่างรายงานและมาตรการ)

- บทบาทตัวกลางสังคม: อปท. ต้องร่วมสังเกตการณ์ ตรวจสอบความทั่วถึงในการเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเช็กว่าข้อห่วงกังวลของชุมชนถูกบันทึกและแก้ไขในรายงานจริง

- การวิเคราะห์มาตรการลดผลกระทบ (Mitigation Measures): มาตรการในเล่ม EIA ถือเป็นเงื่อนไขทางกฎหมายที่โครงการต้องปฏิบัติตาม อปท. ต้องเน้นย้ำ:

- ช่วงก่อสร้าง: การล้างล้อรถบรรทุก, ติดตั้งสแลนกันฝุ่น, จำกัดเวลาเสียงดัง

- ช่วงดำเนินการ: ขนาดและความสามารถของระบบบำบัดน้ำเสีย, ถังดักไขมัน, ที่กักเก็บขยะ

- การติดตามตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement)

- รายงานผลการติดตาม (Monitoring Report): เจ้าของโครงการต้องส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการสิ่งแวดล้อมปีละ ๒ ครั้ง (ทุก ๖ เดือน) ให้แก่ สผ. และ อปท. ในพื้นที่ นักวิชาการ อปท. ต้องตรวจสอบวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ (ฝุ่น, เสียง, น้ำเสีย) และสุ่มตรวจหน้างานจริง

- การใช้อำนาจควบคุมทันทีเมื่อพบการกระทำผิด:

o ใช้ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อสั่งระงับการก่อสร้างชั่วคราวกรณีปล่อยฝุ่นหรือเศษวัสดุ

o ใช้ พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อออกคำสั่งทางปกครองระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญ

o รวบรวมหลักฐานทำหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานผู้อนุมัติอนุญาต และ สผ.

- เทรนด์อนาคตและเล็งเห็นถึงความสำคัญ

- นวัตกรรมใหม่: การนำประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ภาพรวม (SEA), การประเมิน Carbon Footprint ใน EIA, และระบบ Digital EIA มาใช้

- ๓ เสาหลักสู่ความสำเร็จ:

๑. *Active Engagement*: ดึงตัวและมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นเริ่มศึกษา ไม่รอให้สร้างเสร็จแล้วตามแก้ปัญหา

๒. *Network Integration*: ทำงานร่วมเป็นเนื้อเดียวกับเครือข่ายประชาชน ชุมชน และหน่วยงานส่วนกลาง

๓. *Data & Legal Precision*: ใช้ข้อมูลจริงในพื้นที่คานอำนาจ และใช้กฎหมายท้องถิ่นจัดการหน้างานเด็ดขาด

หัวข้อที่ ๓๒ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การส่งเสริมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดย วิทยากร : นายฐานยศ รัตนปรีชาชัย เป็นผู้บรรยาย และให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ปรัชญาและหลักการทำงานร่วมกับชุมชน

- ภาวะผู้นำจากการกระทำ: ผู้นำท้องถิ่นต้องลงมือทำก่อนเพื่อเป็นตัวอย่าง ("ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน") โดยภาวะผู้นำเป็นเรื่องของการกระทำไม่ใช่เรื่องของตำแหน่ง

- หลักการเข้าชุมชน ๓ ช: ประกอบด้วย ชอบ (อ่อนน้อมถ่อมตน ไหว้สวย รวยคำชม), เชื่อ (ถามทุกข์สุข ปลุกข่าวสาร สื่อสารข้อเท็จจริง), และ ช่วย (ชวนลงมือทำทันที)

- กระบวนการปรับทัศนคติ: ใช้หลักการประเมิน Fact (ข้อมูลจริง), Attitude (ทัศนคติ), Pain Point (ส่วนขาดที่ต้องเติมเต็ม), Practice (จับมือทำ), และ Evaluation (ประเมินผลโครงการผ่านข้อมูลสถิติ) ตามวงจร PDCA

- สถานการณ์ขยะและผลกระทบเชิงสิ่งแวดล้อม

- วิกฤตขยะเคลีเวอร์: การสั่งอาหาร ๑ ออร์เดอร์ สามารถสร้างขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นถึง ๕-๑๐ ชิ้น

- แรงจูงใจทางเศรษฐกิจ: ตัวอย่างมาตรการลดค่าธรรมเนียมขยะของ กทม. จาก ๖๐ บาท เหลือ ๒๐ บาท/เดือน สำหรับบ้านที่เข้าร่วมโครงการ "ไม่เทรวม"

- ผลกระทบระดับโลก: ขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use plastic) สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่สัตว์ทะเลและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ขณะที่ประเทศไทยเริ่มแบนการนำเข้าเศษพลาสติกตั้งแต่ปี ๒๕๖๘ เป็นต้นไป

- ระยะเวลาการย่อยสลายของขยะ: โฟมและแก้วไม่ย่อยสลาย, ถุงและขวดพลาสติกใช้เวลา ๔๕๐ ปี, หนังกากอนามัยใช้เวลา ๔๐๐ ปี, ส่วนเศษกระดาษใช้เวลา ๒-๕ เดือน

- เทคนิคการคัดแยกขยะ ๔ ประเภท (ต้นทาง)

- ถังสีเขียว (ขยะอินทรีย์/เศษอาหาร): ต้องรีดและสะเด็ดน้ำออกให้มากที่สุดก่อนทิ้ง เป็นขยะที่มีปริมาณมากที่สุดและก่อปัญหากลิ่นเหม็น แต่หากแยกได้สำเร็จจะทำให้ขยะประเภทอื่นจัดการง่ายขึ้นและมีมูลค่าสูงขึ้นทันที

- ถังสีเหลือง (ขยะรีไซเคิล): เทของเหลวทิ้ง ล้างทำความสะอาด แล้วบีบอัดให้เล็กก่อนทิ้ง

- ถังสีส้ม (ขยะอันตราย): ใส่ถุงปิดมิดชิดและเขียนป้ายระบุหน้าถุง เป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำใต้ดินและพนักงานเก็บขยะ

- ถังสีน้ำเงิน (ขยะทั่วไป): มัดปากถุงให้แน่นหนาเพื่อส่งต่อไปยังหลุมฝังกลบ

การส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วม

- สถานารากทางวิทยาศาสตร์และประเภทของทรัพยากร

- การจัดกลุ่มสิ่งแวดล้อม: แบ่งเป็น *เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ* (มีชีวิต/ไม่มีชีวิต) และ *มนุษย์สร้างขึ้น* (ทางกายภาพ เช่น อาคาร ถนน และทางสังคม เช่น กฎหมาย วัฒนธรรม)

- สถานะความยั่งยืนของทรัพยากร:

๑. ใช้แล้วไม่หมดสิ้น: อากาศ แสงอาทิตย์ วัฏจักรน้ำ

๒. ทดแทนได้: น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า ดิน

๓. ใช้แล้วหมดไป: แร่ธาตุ น้ำมัน แก๊สธรรมชาติ ถ่านหิน

- ข้อมูลโครงสร้างทรัพยากรที่สำคัญ:

- ดิน: ดินที่สมบูรณ์ประกอบด้วย อนินทรีย์วัตถุ ๔๕%, น้ำ ๒๕%, อากาศ ๒๕% และ อินทรีย์วัตถุ ๕%

- อากาศ: ชั้นบรรยากาศ ไทรโอโซนเฟียร์ (๐-๑๐ กม.) เป็นจุดกำเนิดของสภาพลมฟ้าอากาศ และมีมวลอากาศหนาแน่นที่สุดถึง ๗๐%

- ป่าไม้: แบ่งเป็น ป่าไม้ผลัดใบ (เขียวชอุ่ม ความชื้นสูง) และ ป่าผลัดใบ (ทิ้งใบในฤดูแล้ง เสี่ยงต่อไฟป่า)

- สัตว์ป่า: แบ่งตาม พ.ร.บ. ๒๕๓๕ เป็นสัตว์ป่าสงวน (๑๕ ชนิด หายาก/ใกล้สูญพันธุ์ ห้ามครอบครองเด็ดขาด) และสัตว์ป่าคุ้มครอง

- บทบาทและภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

- ภารกิจหลัก ๗ ด้าน: อปท. มีหน้าที่ครอบคลุมโครงสร้างพื้นฐาน, คุณภาพชีวิต, ระเบียบชุมชน, เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว, ศิลปวัฒนธรรม, การบริหารจัดการ และ การจัดทำสิ่งแวดล้อม (คุ้มครองดูแล บำรุงรักษา และกำจัดมลพิษ)

- การวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT Analysis):

- จุดแข็ง (S): ผู้บริหารตระหนักและสนับสนุนงบประมาณ, พื้นที่เอื้อต่อการลงทุน
 - จุดอ่อน (W): ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน, ภูมิประเทศเสี่ยงต่ออุทกภัย
 - โอกาส (O): พ.ร.บ. กระจายอำนาจ รองรับ, นโยบายรัฐบาลและเทรนด์โลกมุ่งสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- อุปสรรค (T): การสั่งการแบบ Top-Down จากส่วนกลางที่ไม่ยืดหยุ่น, งบประมาณอุดหนุนล่าช้า, กระแสบริโภคนิยมทำลายรากฐานเดิม

- แนวคิดการจัดการโดยชุมชน (CBNRM) และนิติกรรมกรรมมีส่วนร่วม

- การเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ (CBNRM): เปลี่ยนจากการจัดการแบบรวมศูนย์โดยรัฐ (State-Centric) ที่มักล้มเหลว มาเป็นการจัดการโดยองค์กรชุมชน (Community-Centric) มอบสิทธิความเป็นเจ้าของให้แก่ท้องถิ่น

- มติความยั่งยืน ๓ ประการ: ต้องสอดคล้องทั้งด้าน เศรษฐศาสตร์ (ไม่กระทบคนรุ่นหลัง), ความหลากหลายทางชีวภาพ (ไม่เกินความสามารถที่ระบบนิเวศจะฟื้นตัว) และ คุณภาพชีวิต (ตอบสนองความผาสุกของสังคม)

- การรองรับทางกฎหมาย: อ้างอิงตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๖ (สิทธิชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟู), มาตรา ๕๖ (สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐ) และมาตรา ๗๔ (หน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมประชาชน)

- บันได ๕ ขั้นสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม: เริ่มจาก การรับรู้ -> ความสนใจ -> การไตร่ตรอง -> การลองทำ -> การนำไปใช้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (Adoption Stage)

- กระบวนการมีส่วนร่วม ๕ ขั้นตอน: ๑. คัดค้านปัญหา -> ๒. วิเคราะห์ปัญหา -> ๓. วางแผนพัฒนา -> ๔. ดำเนินกิจกรรม -> ๕. ประเมินผลและขยายเครือข่าย

หัวข้อที่ ๓๓ การจัดงานวิจัยและโครงการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน โดย วิทยากร :
 ดร.เฉลิมพงษ์ จันทรสุธา เป็นผู้บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้

- หลักการทำงานตามศาสตร์พระราชภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- เข้าใจ: การค้นหาความจริงในชุมชน ทั้งในแง่ของทุน ทรัพยากร และศักยภาพที่มีอยู่
 - เข้าถึง: การนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงเหตุและผลบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์

- พัฒนา: การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องและต่อยอดจากทุนและศักยภาพของพื้นที่

- การตกผลึกทางปรัชญาการวิจัย (Research Philosophy) เอกสารได้แบ่งแนวคิดและมุมมองต่อความจริงออกเป็น ๕ แนวคิดหลัก เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะกับโจทย์สิ่งแวดล้อม:

- แนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism): เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ มุ่งควบคุมธรรมชาติ สังคมมีระเบียบแบบแผนดำรงอยู่เป็นกฎวิสัย ใช้ตรรกะแบบนิรนัย (Deductive) พิสูจน์ซ้ำได้ และเป็นการวิจัยที่ปลอดคุณค่า (Value-free)

- แนวคิดการตีความ (Interpretivism): มุ่งเข้าใจการกระทำทางสังคมและความหมายที่หลากหลาย สังคมสร้างจากปฏิสัมพันธ์และมุมมองอัตวิสัย มนุษย์มีเจตจำนงเสรี ใช้ตรรกะแบบอุปนัย (Inductive) พรรณนาอธิบายตามมุมมองผู้ถูกศึกษา ให้ความสำคัญกับสามัญสำนึก โดยคุณค่าและตัวตนของผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยที่ตัดขาดไม่ได้

- แนวคิดวิพากษ์ (Critical Theory): เน้นเปิดโปงโครงสร้างและสลายมายาคติเพื่อการปลดปล่อยและเปลี่ยนแปลงสังคม มองความจริงว่ามีหลายระดับชั้นและมนุษย์มักถูกครอบงำ วิจัยใช้ตรรกะ "วิภาษวิธี" (Dialectics) มองว่าสามัญสำนึกทั่วไปคือจิตสำนึกปลอม (False Consciousness) และใช้คุณค่าของการเปลี่ยนแปลงสังคมเป็นจุดเริ่ม

- แนวคิดสตรีนิยม (Feminism): มุ่งลดการกดขี่ทางเพศ ส่งเสริมความเสมอภาคและความเอื้ออาทร มองว่าสังคมมีโครงสร้างเชิงอำนาจที่ชายเป็นใหญ่ เพศวิถี หรือกลุ่มอัตลักษณ์ถูกกดขี่ด้วยพลังที่มองไม่เห็น วิจัยใช้ตรรกะแบบอุปนัย เน้นรับฟังเสียงของผู้ถูกกดขี่ และตั้งอยู่บนฐานคุณค่าความใส่ใจ

- แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism): ไม่มีรูปแบบตายตัว ยอมรับความหลากหลายและเน้นสุนทรียศาสตร์ มุ่งแสดงออกถึงความรู้สึกภายในโลกทางอัตวิสัย มองว่าสังคมไม่มีระเบียบแบบแผนที่แท้จริงและไม่มีความจริงหนึ่งเดียว โครงสร้างต่างๆ เป็นเพียงมายาภาพ วิจัยเหมือนการสร้างสรรคงานศิลปะ เชิดชูสามัญสำนึกและประสบการณ์เฉพาะตนเหนือวิทยาศาสตร์ ประโยชน์สูงสุดคือเพื่อความบันเทิงใจหรือเปิดโลกทัศน์ใหม่

- เทคนิคการเขียนบทนำแบบ "ระฆังคว่ำ" (Inverted Pyramid) เป็นการเรียบเรียงเนื้อหาจากภาพกว้างไปสู่ประเด็นที่แคบลงอย่างเป็นระบบเพื่อหาโจทย์วิจัย:

- ส่วนบน (Inverted Pyramid Top): เปิดด้วยภาพกว้างระดับมหภาค นโยบายระดับชาติ แผนยุทธศาสตร์ หรือวิกฤตการณ์สากล เช่น นโยบาย Net Zero หรือปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)

- ส่วนกลาง (Inverted Pyramid Middle): บีบวงเข้ามาที่บริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาที่ชุมชนในพื้นที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อแสดงให้เห็นช่องว่างของความรู้หรือการดำเนินงาน (Gap)

- ส่วนปลาย (Inverted Pyramid Bottom): ระบุปัญหา รูปธรรมที่เป็นโจทย์วิจัยเฉพาะเจาะจง (Specific Outline) สิ่งที่กำลังดำเนินการ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากละเลยปัญหานั้น

- คู่มือการใช้คำเชื่อม ๕ ประเภท เพื่อการร้อยเรียงงานวิจัย เพื่อให้งานเขียนทางวิชาการและรายงานมีความสละสลวย เอกสารจำแนกคำเชื่อมไว้ดังนี้:

- กลุ่มสนับสนุน / คล้อยตาม: สอดคล้องกับ..., ในทำนองเดียวกัน..., เป็นไปในทิศทางเดียวกับ..., เช่นเดียวกับ..., นอกจากนี้..., ยิ่งไปกว่านั้น..., ยังได้ขยายความเพิ่มเติมว่า...

- กลุ่มโต้แย้ง / แสดงจุดต่าง: อย่างไรก็ตาม..., ในทางตรงกันข้าม..., ทว่า / แต่ทว่า..., ในอีกมุมมองหนึ่ง..., แม้ว่า... แต่..., อย่างไรก็ตาม...

- กลุ่มแสดงเหตุผล / เชื่อมระบบ: ส่งผลให้..., ด้วยเหตุนี้..., อันนำไปสู่..., จึงทำให้..., ย่อมแสดงให้เห็นว่า..., ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยัง...

- กลุ่มขยายความ / ยกตัวอย่าง: กล่าวคือ..., อาทิเช่น..., เป็นต้นว่า..., โดยเฉพาะอย่างยิ่ง..., เพื่อขยายความในประเด็นดังกล่าว..., ในกรณีของ...

- กลุ่มสรุปความ / รวบยอด: จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น..., สรุปได้ว่า..., ในภาพรวม..., อาจกล่าวได้ว่า..., กล่าวโดยสรุป..., สะท้อนให้เห็นว่า...

- การพัฒนาโครงการด้วยทฤษฎีระบบ (System Theory) เครื่องมือในการคิดเชิงระบบเพื่อวิเคราะห์และออกแบบโครงการสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๕ ส่วนสำคัญ:

- INPUT (สิ่งที่ใส่เข้าไป): ปัญหา, ทรัพยากร, งบประมาณ, ชุมชน, กฎหมายท้องถิ่น
- PROCESS (กระบวนการ/สิ่งที่เราทำ): กิจกรรมหลัก, การทดลองวิจัย, การมีส่วนร่วม
- OUTPUT (ผลผลิต): ผลผลิตที่ได้รับทันทีจากการดำเนินงาน เช่น รายงานผลการทดสอบ (Test Report)
- OUTCOME (ผลลัพธ์): ผลลัพธ์ที่ตามมาหลังเกิดผลผลิต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ต้องสามารถวัดผลได้
- IMPACT (ผลกระทบ): ผลกระทบในระยะยาว หรือภาพฝันในอนาคตที่จะเกิดขึ้นตามมา

(๒) การศึกษาดูงานและรับฟังการบรรยายนอกสถานที่

(๒.๑) ศึกษาดูงาน เรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำและดินในรูปแบบ “โมเดลการจัดการน้ำในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่” ณ ศูนย์บริการวิชาการเกษตรของมูลนิธิชัยพัฒนา

- แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ดินและน้ำ เพื่อพัฒนาระบบการเกษตร
- การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ อันนำมาสู่การปรับปรุงปัจจัยที่มีผลกับผลิตผลในแปลงเกษตร เช่น ดิน น้ำ ปุ๋ย
- รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีวิธีการจัดการดังนี้
- การจัดการระดับครัวเรือน (สูตรส่วนแบ่ง ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐)

นี่คือหัวใจสำคัญที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคย โดยเป็นการแบ่งพื้นที่ทำกิน (สมมติว่ามีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ ๑๐-๑๕ ไร่) ออกเป็น ๔ ส่วนหลักๆ เพื่อสร้างระบบนิเวศที่พึ่งพาตนเองได้หมุนเวียนตลอดปี

- ๓๐% ส่วนที่ ๑ ขุดสระกักเก็บน้ำ (สำรองน้ำไว้ใช้เพาะปลูกในหน้าแล้ง และสามารถเลี้ยงปลาหรือพืชน้ำเพื่อเป็นอาหารและรายได้เสริมได้)

- ๓๐% ส่วนที่ ๒ ปลูกข้าวนาปี (เพื่อให้มีข้าวสารเพียงพอสำหรับบริโภคในครัวเรือนตลอดทั้งปี โดยไม่ต้องซื้อหาจากภายนอก)

- ๓๐% ส่วนที่ ๓ ปลูกไม้ผล พืชผัก พืชไร่ (ปลูกพืชผสมผสาน เช่น ไม้ยืนต้น พืชสวน พืชสมุนไพร เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือก็สามารถนำไปขายได้)

- ๑๐% ส่วนที่ ๔ ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ (ใช้สร้างบ้านเรือน โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (เช่น ไก่ สุกร) ถนนหนทาง ลานตากผลผลิต และสวนผักสวนครัวเล็กๆ)

- การรวมพลังระดับชุมชน (สร้างความเข้มแข็ง) เมื่อเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองในขั้นแรกได้แล้ว ขั้นต่อไปคือ การรวมกลุ่มกัน ในรูปแบบของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อร่วมมือกันในด้านต่างๆ เช่น:

- การผลิต: ร่วมมือกันเรื่องแรงงาน การเตรียมดิน พันธุ์พืช และปุ๋ย
- การตลาด: รวมกลุ่มกันขายผลผลิตเพื่อให้มีอำนาจต่อรอง ไม่โดนกดราคาจากพ่อค้าคน

กลาง

- ความเป็นอยู่: ร่วมมือกันดูแลสวัสดิการในชุมชน เช่น การสาธารณสุข การกู้ยืมเงินทุนหมุนเวียน

- สังคมและวัฒนธรรม: การศึกษา การส่งเสริมศาสนา และการรักษาวัฒนธรรมในท้องถิ่น

(๒.๒) ศึกษาฐาน เรื่อง การจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมบริเวณ Skywalk โดยร่วมมือกับภาคเอกชน สกายวอล์คเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

- ที่มาของการสร้างสกายวอล์คเมืองกาญจนบุรี
- ช่วงเวลาทำการของสกายวอล์คเมืองกาญจนบุรี และถนนคนเดินบริเวณใกล้เคียง
- แนวทางการรับมือปัญหาล้นเมืองจากคนในพื้นที่และคนสัญจร
- การปรับปรุงและพัฒนาสาธารณูปโภคโดยรอบ เช่น การติดตั้ง Smart pole เสาไฟอัจฉริยะ กล้องวงจรปิด

(๒.๓) การศึกษาฐานและรับฟังการบรรยายนอกสถานที่ เรื่อง การขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (Smart city) ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี

- การพัฒนาเริ่มจากการสังเกตพื้นที่โดยรอบจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าพื้นที่ข้างเคียงมีระบบความปลอดภัยครอบคลุมในพื้นที่จังหวัด (กล้องวงจรปิด) ซึ่งในจังหวัดกาญจนบุรียังไม่มีระบบดังกล่าว จึงเป็นแนวทางริเริ่มในการดำเนินการ

- มีการทำระบบกล้อง CCTV ระบบ AI โดยการจ้างเอกชนเข้ามาดำเนินการติดตั้งและดูแลระบบ โดยปัจจุบันมีกล้อง CCTV จำนวน ๙๕ กระดาษติดตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

- มีการติดตั้งเสาไฟอัจฉริยะ (Smart pole) จำนวน ๑๐ ต้น ซึ่งเป็นเสาไฟที่ไม่ใช่แค่ส่องสว่าง แต่ยังมีระบบตรวจสอบคุณภาพอากาศแบบ Real-time กล้อง CCTV ระบบ AI อัจฉริยะ และลำโพงประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

- มีศูนย์ควบคุมและสั่งการเมืองอัจฉริยะ เพื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการเมืองแบบเบ็ดเสร็จ โดยศูนย์ดังกล่าวตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี

- มีการบูรณาการร่วมกับ ๕ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด เพื่อประสานขอตั้งสัญญาณกล้องวงจรปิดเข้าสู่ระบบส่วนกลาง โดยระบบดังกล่าวมีประโยชน์อย่างมากโดยเฉพาะการสืบสวนสอบสวน หาหลักฐานภายในจังหวัด (ยกตัวอย่างคดี เช่น การตามหาตัวดีเจดาต้า การจับคนร้ายที่หลบหนีเข้ามาในพื้นที่)

- ระบบกล้อง CCTV สามารถจับภาพและบันทึกคุณลักษณะของยานยนต์ที่ผ่านกล้องได้เกือบ ๑๐๐% โดยศูนย์ควบคุมสามารถระบุสี ยี่ห้อหรือทะเบียนรถ เพื่อระบุเวลาและสถานที่ที่กล้องจับภาพได้

(๒.๔) ศึกษาฐาน เรื่อง การผลิตยาสมุนไพรพื้นบ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่น การรวมกลุ่มอาชีพ และการบริหารจัดการตลาดชุมชน ณ วิสาหกิจชุมชนเขมชาติ (กลุ่มอาชีพสายใยรักกันกล้า) จังหวัดกาญจนบุรี

- แนวทางการจัดตั้งกลุ่มชาวบ้าน เพื่อรักษาภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน โดยเริ่มจากหนึ่งคน จนนำมาสู่การถ่ายทอดให้เพื่อนบ้าน และพัฒนาจนกลายเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเขมชาติ (กลุ่มอาชีพสายใยรักกันกล้า)

- สมุนไพรถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นพืชที่อยู่รอบตัวเรามาตั้งแต่สมัยบรรพชน ซึ่งคนสมัยนี้ไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของมัน บางคนก็มองว่าเป็นวัชพืช แต่คนในชุมชนมองว่าสิ่งเหล่านี้คือ “ยา” และมีสรรพคุณที่เหมาะสมแก่การนำไปรักษา บรรเทาอาการเจ็บป่วยได้

- เมื่อมีทรัพยากรที่เป็นสมุนไพรอยู่ในมือ จึงริเริ่มนำสมุนไพรมาพัฒนาเป็นเวชภัณฑ์ เพื่อรักษาให้คนในชุมชนและคนที่สนใจ ได้แก่ ยาหอม ยาเหลือง ครีมนวดคอบ่าไหล่ ยาสระผม ครีมนวดฝ่าเท้า

หมายเหตุ: สามารถดาวน์โหลดเอกสารประกอบการฝึกอบรม ตาม QR Code ที่ปรากฏด้านล่างนี้

๘. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมหลักสูตรนักวิชาการสิ่งแวดล้อม

จากการเข้ารับการอบรมครั้งนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้ารับการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติพร้อมทั้งการศึกษาดูงานการปฏิบัติงานจากหน่วยงานที่มีประสบการณ์ ได้รับความรู้ คำแนะนำ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่นและองค์กรของตนเอง สามารถสรุปประโยชน์ที่ได้รับได้ ดังนี้

๑.๑ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจแนวทางการของการดำรงชีวิตในฐานะมนุษย์ให้มีความสุขในสังคมทุกระดับชั้น เช่น ในครอบครัว สังคมในที่ทำงาน ชุมชนต่างๆ เมือง ประเทศและสังคมโลก ซึ่งทุกสังคมนั้นไม่ว่าผู้คนในสังคมจะมีความแตกต่างกันในเรื่องลัทธิ ความเชื่อ ศาสนา ระบบการปกครอง แต่ในเนื้อแท้แล้วในสังคมต่างก็ปรารถนาให้ผู้คน สังคมของตน อยู่ร่วมกันอย่างผาสุก และสามารถดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์ให้พัฒนาอื่นๆ ขึ้นไป

๑.๒ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ด้านวิชาการ ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ตลอดจนกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง จากคณาจารย์ วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ซึ่งมีความรู้ลึกซึ้งที่มีประสบการณ์มากมายหลากหลาย มาจากทั้งจากองค์กรของรัฐและเอกชนที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ซึ่งสามารถใช้การเรียนรู้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๑.๓ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจในแนวทางการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานการตัดสินใจแก้ไขปัญหา หรือการสั่งการต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ชัดเจน รวดเร็วทันต่อสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน

๑.๔ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถหาคำตอบที่ไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจน ให้เข้าใจเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนได้รับ คำตอบที่ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการต่างๆ ที่ใช้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรอยู่ในปัจจุบัน และที่คาดว่าจะมีความจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการต่อไปในอนาคต

๑.๕ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติ เรียนรู้หน้าที่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการตระหนักถึง บทบาทหน้าที่ของตนเอง การเรียนรู้การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย และการมีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์รวมถึงการนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดในการพัฒนาท้องถิ่น เกิดการบูรณาการ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคม ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๑.๖ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ถึงหลักการที่สำคัญที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหลักการการทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในทุก

ภาคส่วนและทุกระดับสายการบังคับบัญชา เช่น "การรู้เขา รู้เรา " "ครองตน ครองคน ครองงาน" " เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" รู้จักหลักการที่มีเหตุผล รู้จักการคิดวิเคราะห์ด้วยปัญญาและค้นคว้าหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคม และยังได้แลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงานกับผู้เข้าร่วมฝึกอบรมท่านอื่นๆ

๑.๗ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เสริมสร้างประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามภารกิจต่างๆที่ได้รับมอบหมายในระหว่างการฝึกอบรมร่วมกันกับผู้ฝึกอบรมท่านอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถต่อยอดเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันที่แข็งแกร่งได้ในอนาคต โดยมีผู้ประสานงานทำหน้าที่ประสานงาน เชื่อมโยงและขับเคลื่อนในด้านต่างๆ รวมทั้งการบริหารจัดการด้านต่างๆ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๑.๘ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ถึงการปรับเปลี่ยน พัฒนาตนเองและท้องถิ่นตามยุคสมัย คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มคุณค่า พัฒนาด้านต่างๆ ของท้องถิ่น ทั้งด้านการบริการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่างๆ

๑.๙ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ถึงแนวทางและกระบวนการบริหารงานอย่างมีระบบ ตรวจสอบได้ ส่งผลให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเกิดการทำงานอย่างมีระบบ แบบแผนชัดเจน สามารถตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอน ตลอดจนมีเทคนิคในการปฏิบัติงาน การสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงาน และเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมของท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๑๐ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้และได้ฝึกการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเลือกใช้เทคโนโลยีนี้นั้นๆมาใช้อำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของตนเองได้อย่างมาก เช่น การฝึกการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และแอปพลิเคชันต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมากมาย การใช้ประโยชน์จากโปรแกรมแผนที่คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๑.๑๑ ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้การรักษาสภาพและเข้าร่วมฝึกการออกกำลังกาย เพื่อให้ร่างกายมีความแข็งแรงไม่เจ็บป่วยง่าย ซึ่งนอกจากจะมีประโยชน์ให้ร่างกายตนเองแข็งแรงทำให้คุณภาพชีวิตของตนเองดีขึ้นแล้ว แล้วยังจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานในองค์กรของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

๑.๑๒ ผู้เข้าอบรมได้ไปศึกษาดูงานแนวทางการพัฒนาในด้านต่างๆ ซึ่งแต่ละพื้นที่สามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียงในระดับประเทศและสามารถใช้เป็นต้นแบบแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ของประเทศได้

๒. การนำไปสู่การพัฒนา

๒.๑ สามารถนำความรู้ความเข้าใจมาพัฒนาแนวทางการดำรงชีวิตของตนเองให้มีความสุขอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาและศาสนาที่แต่ละคนนับถือได้อย่างถูกต้อง ไม่เดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น

๒.๒ สามารถนำความรู้ไปใช้เป็นแนวทางการประกอบการพิจารณาตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ การพัฒนา ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่เพื่อนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศอย่างมั่นคงยั่งยืน

๒.๓ สามารถวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีการวางแผนการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน

๒.๔ สามารถพิจารณาเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม มาใช้อำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของตนเองและเจ้าหน้าที่ในองค์กร

๒.๕ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการต่างๆ รวมถึงหลักวิชาการทางสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ถูกต้องตามขั้นตอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดจนนำไปสู่การถูกตรวจสอบ และชี้มูลความผิดจากหน่วยงานตรวจสอบต่างๆ ในภายหลัง

๒.๕ สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและยอมรับในการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการการบริหารงาน เพื่อให้สามารถรับมือกับสภาวะการณ์ดังกล่าวได้ โดยการนำเอาเทคนิคหรือเครื่องมือทางการบริหารจัดการใหม่ๆ มาใช้ช่วยเสริมสร้างขีดสมรรถนะในการปฏิบัติที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์กรพร้อมไปกับการหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถของบุคลากรที่อยู่ในองค์กร

๙. ข้อเสนอแนะ แนวคิด ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือพัฒนางานที่สอดคล้อง กับข้อ ๘

๙.๑ ทักษะที่ได้ในการฝึกอบรมในหลักสูตรนี้ สามารถนำไปใช้ในสายงานนักวิชาการสิ่งแวดล้อม

- ด้านการวางแผนและการจัดการโครงการด้านสิ่งแวดล้อมนำไปใช้ในการพัฒนาและดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบ

- ด้านการวิจัยและประเมินผลไปใช้ในการวิจัยและประเมินผลโครงการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ด้านการสื่อสารและการสร้างการมีส่วนร่วมและนำไปใช้ในการสื่อสารกับประชาชนและสร้างการมีส่วนร่วมให้กับชุมชน

- ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลนำไปใช้ในการบริหารจัดการบุคลากรในหน่วยงาน

- ด้านการบริหารการเงินนำไปใช้ในการบริหารจัดการงบประมาณและการเงินในหน่วยงาน

๙.๒ ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการนำความรู้และทักษะจากความรู้ไปใช้งาน

- ขาดทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม

- ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ

- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง

- ขาดระบบการติดตามและประเมินผลโครงการด้านสิ่งแวดล้อม

๙.๓ ข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา ส่วนราชการ องค์กร เพื่อให้การนำความรู้ความสามารถ ทักษะที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ผลสัมฤทธิ์หรือมีประสิทธิภาพ

- จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอ

- สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ

- จัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง

- จัดระบบการติดตามและประเมินผลโครงการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพประกอบการฝึกอบรม
หลักสูตร นักวิชาการสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ ๓
ระหว่างวันที่ ๙ พฤษภาคม - ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๙
ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

หลักสูตรนักวิชาการสิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 3
ระหว่างวันที่ 9 -29 พฤษภาคม 2569

วันที่ 14 พ.ค. 69

08.00 - 09.00 น.

สภานาฏ

09.00 - 12.00 น.

รายวิชา การสื่อสารสิ่งแวดล้อมยุคดิจิทัล
วิทยากร นายชาติชาย สุทธาเวศ

ความรู้ที่ได้รับ ทฤษฎีความเสี่ยง, กรอบ 4C ของ OECD, ประเภทของช่องทางสื่อสาร PESO, การสื่อสารโดยใช้หลักการ SUCCES

13.00 - 16.00 น.

รายวิชา การจัดการสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัยท้องถิ่น
วิทยากร นางสาวภัชร์จิรัชม์ ธัชเมฆรัตน์

ความรู้ที่ได้รับ 6 Building Blocks of Health System; ขอบข่ายอนามัยสิ่งแวดล้อม, กิจกรรมกลุ่ม "การจัดการเรื่องร้องเรียนและเหตุรำคาญ"

16.00 - 19.00 น.

รายวิชา การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA)
วิทยากร นางสาวภัชร์จิรัชม์ ธัชเมฆรัตน์

ความรู้ที่ได้รับ ขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA)

จัดทำโดย กลุ่มกิจกรรมที่ 3

ประจำปี 18 พฤษภาคม 2569

หลักสูตร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ 3

ระหว่างวันที่ 9 - 29 พฤษภาคม 2569 ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

มข.บม-บธ.3ม.แ.

เข้าแถว
เคารพธงชาติ

ภาพ นำจาก คู่มือเล่มที่ 4

สาระนำรู้ 5 นาที

ตารางเรียนหลักสูตรนักวิชาการสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ 3

▼ อ่านผัดฉ่าว

08.00-12.00 น. การออกข้อก้าหนดต้ามาตรฐานการกาบคุมมลพิษ ▼

วิทยากร นายเชาวนสิทธิ์ เมืองอกษา
(กรมการ มณฑลพิษ)

👍 ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้ทราบที่มาของกฎหมายภายในประเทศไทย
แนวทางและขั้นตอนการจัดทำร่างกฎหมาย
ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำ
วิธีการและแนวทางที่ได้รับ ไปปรับใช้ในการ
ทำงานภายในพื้นที่ได้

13.00-16.00 น.
เทคนิคในการปฏิบัติงานสารบาญณ์
และการเขียนหนังสือราชการ

วิทยากร นางสาวบุญสาย แสงพะวัน (วิทยากรอิสระ)

👍 ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้รับเทคนิคในการเขียนหนังสือราชการทั้ง 6 ประเภท รวมถึงรูปแบบ
ขององค์ประกอบที่ส้าคัญของหนังสือราชการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการ
อบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

16.00-19.00 น.

กิจกรรม

กีฬาสามัคคีพันธ์/จิตอาสา

จัดทำโดย
กลุ่มกิจกรรมที่ 2

ห้องปฏิบัติการเมืองอัจฉริยะ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี

26 พฤษภาคม 2569

กิจกรรมศึกษาดูงาน

ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

เวลา 09.00 น. องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี

นิมิตการบรรยาย
“การขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (Smart City)”

ประโยชน์ที่ได้รับ: ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเมืองอัจฉริยะ เพื่อนำมาบริหารจัดการภายในท้องถิ่น โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

เวลา 13.30 น. ไร่สวนกัญชบวมเบมขาสี (กลุ่มอาชีพชุมชนสายใยรักแผ่นดิน) จ.กาญจนบุรี

สถานที่ศึกษา
“การผลิตยาสมุนไพรพื้นบ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่น การรวมกลุ่มอาชีพและการบริหารจัดการตลาดชุมชน”

ประโยชน์ที่ได้รับ: ได้ทราบถึงแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนโดยการนำสมุนไพรพื้นบ้านที่มีอยู่รอบหมู่บ้านมาปรับใช้และพัฒนางานได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเป็นประโยชน์กับชุมชน

หลักสูตร
นักริชาการสิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 3

ระหว่างวันที่ 9 - 29 พฤษภาคม 2569 ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

หลักสูตร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ 3 ระหว่าง วันที่ 9 - 29 พฤษภาคม 2569

วันที่ 22 พฤษภาคม 2569

เวลา 07.45 - 08.00 น.
กิจกรรมเคารพธงชาติ

เวลา 08.00 - 09.00 น.
สาระสำคัญรายวิชา
โดย ผู้อำนวยการโครงการฯ

เวลา 09.00 - 12.00 น.
การจัดการน้ำเสียชุมชน
โดย : อ. สุริดา คงเพชรสถิตย์

ประโยชน์ : แนวทางการจัดการน้ำเสียชุมชน โดยใช้ข้อมูล ความรู้ ด้านต่างๆ นำไปสู่แนวทางการจัดทำโครงการจัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียและการเก็บค่าบริการ ภายใต้ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เวลา 13.00 - 16.00 น.
การประเมินผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม (EIA)
โดย : อ. ภูมิ ปฏิสันถาวร

ประโยชน์ : พื้นฐานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขอบเขต 4 มิติ ได้แก่ ทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณภาพชีวิต

เวลา 16.00 - 19.00 น.
การจัดทำงานวิจัยและโครงการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน
โดย : อ. ดร.เฉลิมพงษ์ จันทรสุธา

ประโยชน์ : การใช้ความรู้-อิสระทางความคิด การเชื่อมโยง และการเรียบเรียง มาผนวกพื้นฐานการจัดทำงานวิจัยและโครงการ

จัดทำโดย : กลุ่มกิจกรรมที่ 1

ปัจฉิมนิเทศ 29 พฤษภาคม 2569

พิธีปิดการศึกษาอบรม

หลักสูตรนักวิชาการสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ 3 ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น จ.ปทุมธานี

ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า

“ ข้อ 1 ข้าพเจ้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทั้งจะรักษาไว้ และปฏิบัติตาม ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ

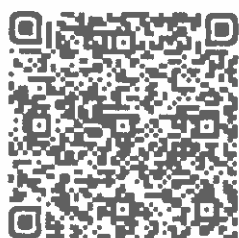
ข้อ 2 ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ของประชาชน ของท้องถิ่น ของประเทศชาติ

ข้อ 3 ข้าพเจ้าจะยึดมั่นตามหลักธรรมาภิบาลและศีลธรรมอันดี ”

ปายสกอรรถบอร์
สำหรับพี่สาวเจ๊บอ

นายประเสริฐ สุภครนงษ์กุล
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

ดำเนินการจัดทำโดย นักวิชาการสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ 3

รายงานสรุปการอบรมทางวิชาการ
หลักสูตร นักวิชาการสิ่งแวดล้อม รุ่นที่ ๓

(นางสาวกณิมา ทุนใจ)
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

ให้ประกาศนโยบายฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวกนิษฐา หุ่นใจ

ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

นักวิชาการสังคมศาสตร์ ระดับ ๓

ขอให้ความสุข ความเจริญ เป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่
เพื่อจรรโลงประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๙

(นายธีรวัฒน์ ศรีบุญผล)
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำเนาถูกต้อง

นางสาวกนิษฐา หุ่นใจ
นักวิชาการสังคมศาสตร์ปฏิบัติการ

๗๖/๑๔

(นายประสิทธิ์ สุทธิพงษ์กุล)
ผู้อำนวยการกอง วิชาการ/การแทน
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น